БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 112 (11098) | 1966 оной майн 11, среда | Сэн 2мүнгэн

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ХЯАГТЫН АЙМАГАЙ КУКУРУЗАШАДАЙ НЭЭМЭЛ БЭШЭГ ТУХАЙ

Кукурузын үндэр баян ургаса ...ха ба шанар һайнтай силос ...эр бэлэдхэхын түлөө социа... мүрысөө дэлгэрүүлхэ уряа... ...аар Хяагтын аймаган куку...зашад республикынгаа бүхы ...курузашадта нээмэл бэшэг...гээр хандаба.

Республикымнай олонхи аймаг...дта кукуруза силос дарадаг ...ургамал мүн. Сабшалан һай...рүүлхэ талаар бүхы хүдэл...ри ябуулхатай хамта, нийтын малда тэжээлэй бата бэхи бааза байгуулха хэрэгтэ кукурузын шиидхэхы удха шанартай байһыень анхаралда абан, КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет бүхы кукурузашад болон оньһожоруулагдаһан звенонуудай гэшүүдтэ хандаһан Хяагтын аймагай кукурузашадай нээмэл бэшэгые һайшааба.

Кукурузын үндэр баян ургаса абаха, хүсэд хүрэхэ хэмжээтэй-гээр һайн шанартай силос бэлдэхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ уряатай Хяагтын аймагай кукурузашадай нээмэл бэшэгые колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхээр КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд, үйлэдбэриин управленинүүд, партиин эхин организацинууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые КПСС-эй обком, Министрнүүдэй Совет уялгалба.

КУКУРУЗЫН ДАЛАЙ ҮРГЭНӨӨР МИРАЛЗАГ!

Республикын бүхы кукурузашадта Хяагтын аймагай кукурузашадай хандаһан нээмэл бэшэг

Нүхэдүүд, Буряад ороной колхоз, совхозуудай ...курузашад!

Бидэнэр, Хяагтын аймагай колхоз, совхозуудай ...курузашад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон ...дэлмэришэд зүблөөндэ сугларжа, КПСС-эй XXIII ...здын дүнгүүдые, мүн аймагайнгаа хүдөө ажа...е саашадань хүгжөөхэ зорилгонуудые зүбшэн ...сэһэн байнабди. Тиихэдээ колхоз, совхозууд...а нийтын мал ажалые шэнэ табан жэлэй тү...шын жэлдэ саашадань хүгжөөхэ түсэб, дааба...рнуудай хуби заяан ехэнхидээ бидэнэрһээ, кол...з, совхозуудай кукурузашадһаа дулдыдаха гэ...э бидэнэр бүгэдөөрэн ойлгонобди. Олонхи ажа...нуудта тэжээлэй багаар бэлэдхэгдэдэг дээрэһээ ...уһа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэдэ һаад тэй...э татагдажа, мал ажалай продукт ехээр абаха, ...лай тоо толгой олошоруулха хэрэгтэ һаад уна...лна. Тиимэһээ кукурузын ургаса дээшэлүүл..., һайн шанартай силос ехээр бэлдэхэ гэшэ ...эл шухала зорилго болоно.

Олон жэлэй дүй дүршэл дээрэһээ харахада, ма...й Хяагтын болон республикын бусад аймагуудай ...ахынуудта кукуруза силосэй бусад ургамал...удта ороходоо ногоо ехээр үгэжэ, һайн шанар...й силос бэлдэгдэнэ. Тиимэһээ бидэнэр саашадаа...ье силосто дараха кукуруза ехээр ургуулдаг бо...хобди. Аймагай ажахынуудта кукурузын ногоон ...ээр абтадаг, саашадаашье абтаха. Имагтал тэ...ние агрономическа эрдэмэй эрилтын ёһоор, ...сэл зохигоо гаргажа ургуулха хэрэгтэй. Энээ...ние унгэрһэн жэлэйшье дүнгүүд элирхэйлэн ха...уулна. Һёдондо жэлэй ган гасуур сагташье аймаг...й олохон кукурузашад муу бэшэ ургаса ургуу...а. Жэшээнь, Худэриин совхозой кукурузашан Василий Яковлевич Богидаев гектар бүриһөө 240 центнер кукурузын ногоо, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой Цыренжап Очирович Цыдыптаров 104 гектарай га бүриһөө 224 центнер, «Дружба» колхозой Леонид Дмитриевич Кожевниковэй звено 454 гектарай га бүриһөө 170 центнер, тэрэ тоодо 134 гектарай га бүриһөө 290 центнер кукурузын ногоо абаһан. Баян ургаса бусадшье кукурузашад абажа шадаа.

Гэхэтэй хамта, бидэнэр, аймагай зүблөөндэ хабаадагшад, һүүлэй жэлнүүдтэ энэ шухала, үнэтэ ургамалай нэрэ хүндэнь бага зэргэ буураа, кукурузашадта анхарал һуладаһан байна гэжэ мэдэрнэбди. Зарим ажахынуудта бүришье тэрээндэ буруу хаража, ондоо ургамалнуудые бэдэржэ ороһон. Энээнһээ боложо, ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд кукуруза ургуулха технологиие зүбөөр баримталха, тэрээниие ургуулхада юун хэрэгтэй болохоб тэжэ анхархаяа болиһон. Зарим колхоз, совхозууд кукуруза тариха газарта наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ урдынхиһаа багаар гаргадаг боложо, тэрэниие муу газарта таряад, ургасынь хойноһоо өөһэн ёһоор харууһалхаяа болиһон байна. Тиихэдээ кукуруза тариха болзорые баримталдаггүй. кукуруза тариха гүримые дүүргэхээ болиһон байха юм. Иланганяа зарим колхоз, совхозуудта кукурузашадые тоохоёо болёошонь тэсэшэгүй. Тиигэжэ кукурузашад ямаршье анхарал, туһаламжа абахаяа болижо, түрүүшүүлэй дүй дүршэл дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Иигэжэ кукурузашадай звенонуудта хүнүүд удаан хүдэлнэгүй, дайралдаһан лэ хүнүүд тэндэ хүдэлжэ, энэ үнэтэ ургамал газааншалагдажа захалаа.

Эдэ бүгэдые эгээн лэ хурсаар буруушаанабди. Кукурузын нэрэ солые һэргээхэ, тэрэниие тэжээлэй эгээн шухала ургамал тэжэ тоолохо, кукурузашадай нэрэ хүндые үргэжэ, хүдөө ажахые хүгжөөхэ тэмсэлдэ тэдэнэр түрүү зэргэдэ ябана гэжэ сэгнэхэ хэрэгтэй гэжэ тоолонобди.

Нүхэдүүд! Манай Хяагтын аймаг кукурузын баян ургаса абадаг нютаг гэжэ тоотой. Энэ шэнэ ургамалые нютагжуулха талаар хяагтынхид ехэхэн хубитаяа оруулаа. Аймаг, республика дотороо кукуруза ургуулжа алдаршаһан Радна Доржиевич Гонсорунов, Базар Бадмацыренович Галданов, Николай Иннокентьевич Дамдинов болон бусад нүхэдөөрөө омогорхонобди. Эдэ ажалша бэрхэ нүхэдэйнгөө эхилһэн һайн һайхан хэрэгые Хяагтын кукурузашад улам саашадань арьбадхажа, кукурузын баян ургасын түлөө тэмсэлдэ жагсаха гэжэ шиидэлбэди. КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжожо, кукурузын тогтуунитай баян ургаса абахын, үнэ сэн багатай кукурузын силос ехээр дарахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ шиидээд, 1966 ондо иимэ социалис уялгануудые бэедээ даажа абанабди:

1. Бүхы аймаг дотороо гектар бүриһөө 200 центнерһээ бага бэшэ кукурузын ногоо ургуулжа абаха. Үһалагдадаг газарһаа гектарай 270 центнер, тэрэ тоодо ажахынуудаар абахада:

«Дружба» колхоздо—гектарай 220 центнер, тэрэ тоодо үһалагдадаг газарһаа—300 центнер абаха. Тэрэнэй түлөө кукурузын поли дээрэ 7700 тонно наг шэбхэ гаргажа, кукурузаяа 469 гектар үһалагдадаг газарта тариха.

«Родина» колхоздо—гектарай 210 центнер, тэрэ тоодо үһалагдадаг газарһаа—300 центнер ногоон набша намаа хуряаха. Энэ зорилгоор 557 гектар кукурузаяа үһалагдадаг газарта тарижа, 1800 тонно наг шэбхэ гаргаха.

Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо—225 центнер, тэрэ тоодо үһалагдадаг газарһаа 300 центнер хуряаха. Тэрэнэй түлөө 150 гектар кукурузаяа үһалагдадаг газарта тариха, 1700 тонно шэбхэ зөөхэ.

Худэриин совхоздо—гектарай 200 центнер, үһалагдадаг газарһаа 300 центнер ургаса абаха. Кукурузын поли дээрэ 6900 тонно шэбхэ гаргаха.

Хяагтын совхоздо — гектарай 220 центнер, үһалагдадаг газарһаа 250 центнер ургаса абаха. Кукурузын полидо 4900 тонно шэбхэ зөөхэ. 100 гектарыень үһалагдадаг газарта тариха.

Погранична совхоздо—гектарай 220 центнер ургаса абаха, тэндэ 2300 тонно шэбхэ тарааха.

Ехэ-Нуурай совхоздо — гектарай 195 центнер ургаса хуряаха. Тэндэ 1650 тонно шэбхэ гаргаха.

Абаһан энэ социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула кукурузын баян ургаса ургуулха агротехническэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые нарийнаар бэелүүлхэбди. Нэн түрүүн кукурузаяа һайн хурьһатай, нарүүлиг, урдань үтэгжүүлэгдэжэ байһан газарта тарихабди. Газараа һайнаар элдүүрилхэ, кукуруза тариха газараа хүсэд нормоор, бураздаа татажа үһалхабди. Кукурузын тарилгын эхилтэр тэндэ 25.300 тонно наг шэбхэ тараажа, 2400 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулхабди. Тиихэдэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ зүбөөр, жэгдээр тарааха гэжэ оролдохобди.

Кукурузаяа агротехническэ эрхим болзорто тарихын тула хурьһаяа һайнаар элдүүрилжэ, үрэһэеэ нииитгэй хурьһандаа тарихабди.

Кукурузын ургасын хойноһоо нарин һайнаар харууһалха, ургасын гараханһаа урда, гараһан хойнонь 4—5 дахин борнойлхобди. Юуб гэхэдэ, газаруе сав сооонь борнойлходо бурьяан ургахагүй байха юм.

Ургасаяа һайн шанартайгаар, гээлтэгүйгөөр хуряажа, силосто ороход ногоое һайнаар тоолон буталхажа, сав сооонь зөөгөөд, зүбөөр силосто дарахабди. Байгша ондо колхоз, совхоз бүхэндэ адагынь 1000 тоннын багтаамжатай типовой хоёр траншей барихабди.

Бидэнэр, аймагай кукурузашадай зүблөөндэ хабаадагшад, 1966 ондо кукурузын баян ургаса абахын тула колхоз, совхоз, звено бүхэндэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень Буряадай АССР-эй бүхы колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэришэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые уряална-бди.

Байгша ондо кукурузын баян ургаса абаха талаар хурин Бэшүүрэй аймагай ажалшадые бидэнэр социалис мүрысөөндэ урина-бди.

Аймагай зүблөөнэй даабаряар нээмэл бэшэгтэ гар табиһан кукурузашад: Ц. ЦЫДЫПТАРОВ, С. СКОБЯЕВ, Г. ДАМПИЛОВ, Х. НАМСАРАЕВ, Л. КОЖЕВНИКОВ; ажахын хүтэлбэрилэгшэд: Ф. КУШНАРЕВ, Л. АФАНАСЬЕВ, И. ОСЕЕВ, А. СОКОВИКОВ, И. АГАФОНОВ, Е. ЕЛИЗОВ; мэргэжэлтэд: Л. АЛЕКСЕЕВ, В. ШУБИН, Л. МУЖИКЬАЕВ, И. КУЛИК.

МОСКВАҺАА мэдээсэнэ

Амаршалгануудые эльгээлсэбэ

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. ...горный, А. Н. Косыгин немец ...дые фашизмһаа сүлөөлһөөр ...й жэлэй ойтой—Национальна ...даһартайнь дашарамдуулан, ...д Вальтер Ульбрихт, Вилли ...ф, Иоганнес Дикман, Эрих ...ренс гэгшэдтэ амаршалгын ...эгүүдые эльгээгээ.

* * *

Нүхэд Вальтер Ульбрихт, Вилли Штоф, Иоганнес Дикман, ...их Коррене гэгшэд гитлеровскэ ...рманиин илагдаһаар, немец ...дые фашизмһаа сүлөөлһөөр ...жэлэй ойтой дашарамдуулан, ...д Л. И. Брежневтэ, Н. В. ...горныйдо, А. Н. Косыгинда ...аршалгын бэшэг эльгээжэ, аха ...у ёһоной дайшалхы амар мэндэ ...эбэ.

(ТАСС).

Совет правительственна делегаци Арабуудай Нэгэдэмэл Республика ошохоёо мордобо

СССР-эй Министрнүүдэй Сове... Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин ...гациин толгойлогшо), СССР-... Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Громыко, СССР-эй Энергетикын ба электрификациин министр П. С. Непорожний, Гадаадын экономическа холбооной та...ар СССР-эй Министрнүүдэй ...ведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, СССР-эй ...роныын министрэй орлогшо, ...айн-Сэрэгэй Флодой ахамад ...андалагша флодой адмирал ...Г. Горшков гэгшэдһээ бүридэһэн Советскэ Союзай правительственна делегаци Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын президент ...маль Абдель Насерай, ОАР-ай ...авительствын уряалаар Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада ...һанай хэрэгээр ошохоёо майн ...-да мордоо.

(ТАСС).

Дээдэ шагнал хайра

Эсэгэ ороноо хамгаалгын ...уехэ дайнай үедэ немец-фашис булимгайрагшадтай тэмсэһэн ...ү хүндэ байлдаанууд соогуур ...вороссийск хотые хамгаалагшадай Эхэ оронойнгоо үмэнэ ...ьяатай байһанайнь, шэн тэсэ...ри, эрэлхэг зориг, баатаршалга ...гаһанайнь түлөө Новороссийск ...тые СССР-эй Верховно Соведэй ...езидиум Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи шатын ...деноор шагнаа.

(ТАСС).

ТАШКЕНТДЭ ГАЗАР ХҮДЭЛБЭ

ТАШКЕНТ. майн 10. (ТАСС). ...э һүни Ташкентдэ газар да...ад хэдэн удаа дорьбоо. Нюта...й сагаар 23 час 27 минута...а 1 час 13 минута хүрэтэр ...зар зургаа дахин дорьбоо.

Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, ...рьболгын хүсэн—табаһаа до...о хүрэтэр балл болоһон байна.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1966 оной апрелиин 26-да Ташкент хотодо газарай хүдэлһэнтэй дашарамдуулан эмхидхэгдэһэн правительственна комиссиин элидхэлые соносоод, «Ташкент хотодо газарай хүдэлһэн хойшолонгуудые усадхахын тула Узбегэй ССР-тэ туһаламжа үзүүлхэ хойшолуулашагүй хэмжээнүүд тухай» тогтоол гаргаа.

Байрын гэрнүүдые, культурно-ажаһуудалай барилгануудые, худалдаа наймаанай, эмшэлгын ба захиргаанай байшангуудые, промышленна предприятинуудые һэргээхын, шэнээр барихын тула, газарай хүдэлэлгэһөө хохидоһон зониие байратай болгохо хэмжээ ябуулга бэелүүлхэдэ шухала мүнгэ, материально-техническэ хэрэгсэлнүүдые Узбегэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлдэ үгэхэ.

Эдеэ хоолой зүйлнүүд, эд бараан, медикамент, элдэб янзын түхеэрэлгэ ба транспортын хэрэгсэлнүүд нэмэжэ үгтөө.

Газарай хүдэлэлгын хойшолонгуудые усадхалгадань Узбегэй ССР-тэ аха дүү ёһоной туһа хүргэлгын талаар Москва, Ленинград хотонуудай, РСФСР-эй, Украинын, Белоруссиин, бусад союзна республикануудай хото городуудай үүсхэл һайшаагдаа. Эдэнэр байрын гэрнүүдые барихын тула шухала элдэб материалнуудые, барилгын поезднуудые, архитекторнүүдые, инженернүүд, техникүүд болон хүдэлмэришэдые Ташкент хото эльгээнэ, барилга хэхэ үйлэдбэриин бааза бии болголгодонь, бусад олон асуудал шиидхэлгэдэнь туһална.

ИЛАГШАДАЙ ҺАЙНДЭР

Майн 9 Москвада наратай түнгалаг үдэр болоо. Бүхы оронтоёо хамта манай ниислэлэй, баатар-хотын үргэн ехээр тэмдэглэһэн Илалтын һайндэрые хабарай һайхан амисхаал бүри жабхалан болгоо.

...Граждан костюмууд дээрэ зүүгдэһэн орденуудай колодконууд жарьнэ, дайшалхы медальнууд даршалдан жэнгирнэ. Хүнүүдэй нюур шарай омог дорюун. Отставкада гараһан буурал толгойтой полковник бишыхан үхибүү гар дээрээ үргөөд ябана. Энэ үдэр дайнай үеын дурасхаалые һэргээһэн олон уулзалганууд Ехэ театрай сэсэрлиг соо, Улаан талмай дээрэ болобо.

— Мүнөөдэр манай һайндэр—Илагшадай һайндэр боложо байна,— гэжэ Советскэ Союзай Герой, Москвагай предприятинуудай нэгэнэйнь инженер, коммунис ажалай ударник Иван Королев өөрынгөө дайшалхы нүхэрые, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой полковник Алексей Алелюхиниие тэбэрибэ.

Илалтын һайндэртэ хабаадахын тула Донецкэ ветерануудай поезд—дайнда хабаадаһан дүрбэн зуу гаран хүн Москва ерээ.

...Бултанай дайсанда — фашизмда эсэргүү байлдаануудай үеэр наһа бараһан лётчигуудай, «Нормандия-Неман» гэжэ суута полкын лётчигуудай дурасхаалай самбарай дэргэдэ совет ветеранууд толгойгоо гунхуулан, абяа шэмээгүй зогсобо. Тиигэһэнэй һүүлээр полкын ахалагша инженер ябаһан С. Агавельянай байрада суглараад, хоёр ороной антифашистнуудай дайшалхы хэрэгүүдые һанан дурдан хөөрэлдэжэ, амгалан байдалай түлөө тэмсэлнэдэй дайшалхы, интернациональна талархалай түлөө дурасхаалай духаряа үргэбэ. 303-дахи авиационно дивизиин командир байһан, Советскэ Союзай Герой Г. Н. Захаров түрүүтэй совет лётчигуудай делегаци Илалтын һайндэртэ хабаадахын тула, «Нормандия-Неман» полкынхидто, Париж ошоо.

Москвагай оршондохи Ярополец тосхон шадар баатарнуудай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан салют нэжэгэнэбэ. РСФСР-эй Верховно Соведэй нэрэмжэтэ сэрэгэй училищиин курсантнарта—Москва хотые хамгаалалсан наһа баргашадта зорюулагдаһан памятник эндэ нээгдээ.

Берлиниие добтолһон частьнуудай дайшалхы тугууд доро, Горькиин нэрэмжэтэ Соёлой ба амаралтын түбэй парк соо «Красный воин» гэжэ газетын аман үгын журнал гаргагдаа. Совет генералнууд болон армиин залуушуул аха дүү арминуудай түлөөлэгшэдтэй эндэ уулзаба. Паркын элдэб эстрадануудта Совет Армиин дуу, хатарай ансамбль, солдадуудай уран һайханай бүлгэмэйхид уран шадабаряа харуулаа. Фронтовой поэдүүд арад түмэнэй эрэлхэг зориг магтаһан шүлэгүүдые уншаба.

ТАСС-ай корр.

Һарые тойрон дабшадаг түрүүшын хэмэл одон ниидэһээр

Һарые тойрон дабшадаг түрүүшын хэмэл одоной — «Луна-10» гэжэ автомат станциин туһаламжаар шэнжэлгын хүдэлмэри амжалтатайгаар хэгдэжэ байна. Һарые тойрон дабшаха замда энэ станциин оруулагдаһанһаа хойшо радио-холбооной 154 сеанс үнгэргэгдөө.

Майн 9-нэй 01 час 12 минутада «Луна-10» станци һарые 284-дэхеэ тойрожо дүүргэбэ. 4 миллион үлүүтэй километрые гаталан ниидэһэн байна.

Станци дээрэхи түхеэрэлгэнүүд һаадгүй һайнаар хүдэлнэ.

Алас холын замбуулинтай холбоо хэдэг центрэй командаар «Луна-10» станциһаа майн 9-нэй үглөөгүүр Илалтын үдэрэй хүндэлэлдэ Интернационалай жабхаланта аялга Газар дэлхэй тээшэ дахин дамжуулагдаа.

Полинууд дээрэһээ мэдээсэнэ

Хабаршье энэ жэлдэ хагсуутай. Наруули газарта ногооржо захалбашье, хүрьһэтэ дэлхэй хүйтөөр амилна. Үглөөгүүр тээ үһан мүльһэтэнэ.

Тиигэбэшье аймагай колхоз, совхозуудай механизаторнууд хабарай тарилгын хүдэлмэриие һаадгүйгөөр ябуулжал мэдэнэ. Майн 4-һөө Хяагтын совхозой хоёрдохи отделениин механизаторнууд тарилгынгаа бүхы агрегадуудые табиба. Түрүүшын үдэр сеялкэнүүдээ тааруулжа һаатабашье, жара гаран гектар тариба.

Тракторист Борис Юмтаров хахад үдэртэ халаанайнгаа нормо дүүргэбэ. Василий Цыбиков, Игорь Забудин холбомол сеялкэнүүдые шэрэнэ.

Отделениин механизаторнууд хоёр үдэртэ 200 гектар шэниисэ таряа.

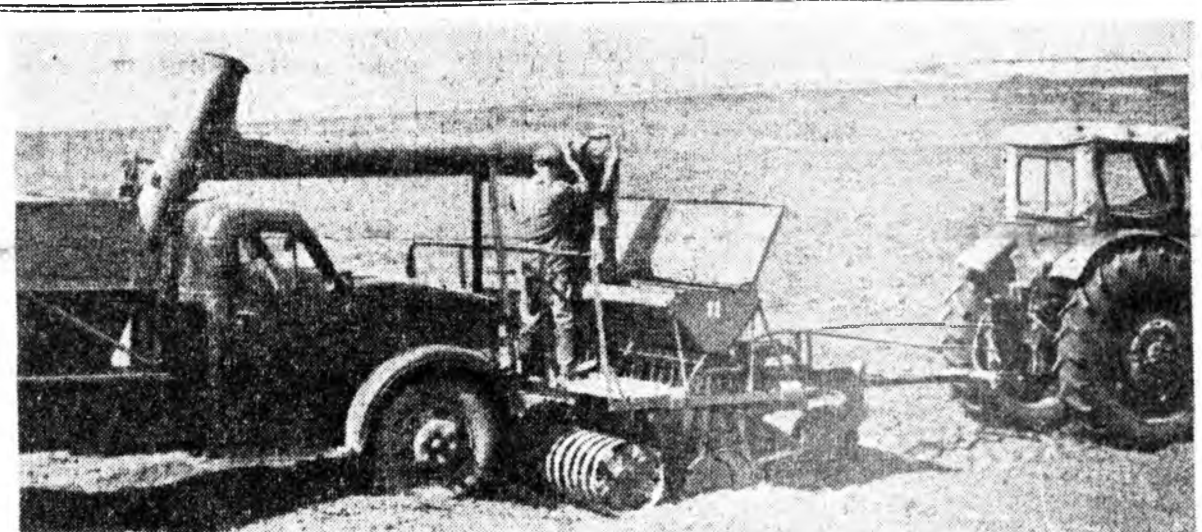

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. В. Цыбиковэй сеялкэдэ үрэһэ хэжэ байна. 2. Тракторист-сеялкэшэн Б. Юмтаров.

Ю. МАЗУРИНАЙ ФОТО.

ЗӨӨРИИН ЭЗЭН

Гүүртэ, отарада хүрэжэ ябахадаа, юундэшьеб, газаа талынь байра байдалаар ямар эзэтэй малай эндэ үбөлжэжэ, али зуһажа байһыень уридшалан тухайлха, таамаглаха дуран хүрэдэг. Энэ мүнөөшье Батомунко Цыреторовэй отарада дүтэлжэ ябахадаа хүү ажаглажа, колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй магтаһан хонишоной отарадаа хэр һайн эзэн байһан тухайнь тодорхойлхо, өөрын һанамжатай болохые хүсэглэнэ.

10 гаран гектарай тэгшэхэн нуга соо, хадын боори доро түхеэрэгдэһэн отарын типовой байра харагдана. Мүнөө жэлэй ута үбэлые гаталаабди гэжэ мэдээшьегүй тарган, нооһолиг хонид хүшүүрэн бэлшэнэ. Хонидой байраһаа нааша хэдэн гектар газар дээрэ арха барха алхаатай, обоолоотой шэбхэ. Бөлшэжэ ябаһан хонидые, мэдо шулуугүй, тэгшэхэн сабшаланыень, бууса шадараа алхаһан иимэ ехэ шэбхыень харахадаа ажалша бэрхэ хүнүүдэй эндэ байдагыень тухайлхаар. Хотон сооһоо гаргаһан шэбхэеэ сабшалан дээгүүрээ зөөжэ байһан Батомунко Аюшеевичтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэ, яһаланшье зугаатай, урма зориг ехэтэй хүн байба.

— «Хабарай нэгэ үдэр жэл тэжээдэг» гэһэн үгэ бии. Манай, хонишодой ажалда хабар һайса хүдэлһэн нэгэ үдэрнай үбэл һара соо малаа эдеэлүүлхэ тэжээлнай болодог юм. Энээхэн үедэ залхуурангүй ажаллажархёо болбол, зун ногоотой, үбэл үбһэтэй һууха гэжэ найдахада болохо,— гэжэ хонишон хошон үгэ холижо байгаад хөөрэнэ.

Батомунко Цыреторовтэн отара даажа абаһаар гурбан жэл боложо байна. Тиигээд жэлһээ жэлдэ амжалтаяа арьбадхажа, түл абаха, нооһо хайшалха даалгабаряа үлүүлэн дүүргэдэг. Урданда жэл 400-гаад хонинһоо 377 хурьга абажа түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 2,2 килограмм түсэбэй оронд 2,4 килограмм нооһо хайшалһан байгаа. Мүнөө жэл 339 хонинһоо 328 хурьга абажа, нэгэшье толгой үхэл гарзагүйгөөр ногоон дээрэ гаргажа байна.

Захааминай аймагай Енгорбой нютагта хони үсхэбэрилхэдэ тиимэшье таарамжатай гэхээр бэшэ, хада уулатай, ой модотой газар юм. Тиимэһээ эндэ хонин ажал багаар эрхилжэ, багахан отарануудые эмхидхэдэг заншалтай. Бэлшээриин газарнуудаар муушье һаа. Батомунко Аюшеевич Юмжи Цыбикдоржиевна нүхэртэйгөө хамта оролдосотойгоор ажаллана.

Эдэ нүхэд яахадаа һайн амжалта туйланаб, хони хурьгадаа үхэл гарзагүйгөөр харууһалнаб гэхэдэ, зунай сагта, нэгэдэхеэр, хонидоо һайса таргалуулна, хоёрдохеоо, элбэг ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэнэ. Отарада 153 гектар газар даалгагдаhхай. Олон жэлэй туршада сабшалангуудаа захаһаань үтэгжүүлжэ байһанай ашаар га бүриһөө дунда зэргээр 10-аад центнер үбһэн хуряагдана. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэл 7 гектар газар дээрэ үтэг хэгдээ һэн. Мүнөө жэл баһал тэрэ тухай ехэ газар үтэгжүүлэгдэжэ байна. Шэбхэлһэн газарһаа 2-3 дахин ехэ ургаса, 25—35 центнер үбһэн хуряагдана. Отарынхид сабшалангуудаа өөһэдөө шэбхэлдэг, хүнүүдые нэмэжэ абаад, өөһэдөө хуряадаг заншалтай. Зарим малшад «үглөөдэрэй ооханһоо мүнөөдэрэй үүшхан дээрэ» гэдэгээр, хабар орой болотор сабшалан дээрэһээ гарангүй, хонидоороо гэшхүүлжэ, нарай ногооень таһар эдюулжэ, ургасаяа муудуулдаг,—гэжэ Батомунко Аюшеевич хөөрэнэ.—Хабар шэмхэлһэн ногоониинь хонидто мүртэй тэжээлшье болохогүй, харин үбэл лэ үбһөөр дуталган болодог.

Энэ отарынхид хамагһаа түрүүлэн зуһаландаа буудаг заншалтай. Мүнөөшье майн эхеэр зунайнгаа байрада нүүгээ. Энэ нүхэдтэй хөөрэлдөөд, байра байдалтайнь танилсаад байхада нийтын зөөриин ёһотойл эзэн, найдамтай хүн гэжэ этигэгдэнэ. Захааминай аймагай «Дружба» колхозойхид залуу айлда хонин һүрэгөө зүб найдаа.

Ц. ДОНДОКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Б. А. Цыреторов буусынгаа сабшалан дээрэ хоргол шэбхэ гаргажа, тараажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЭРДЭМЭЙ ЁҺООР АЖАЛАА ЭМХИДХЭЛГЭ—САГАЙ ЭРИЛТЭ

КПСС-эй Улаан-Үдын горком, облпрофсовет, научно-техническэ пропагандын байшан „Ажалаа эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэхэ тухай“ асуудалаар конференци үнгэргөө. Тус конференци дээрэ хэгдэһэн элидхэл, тэндэ хэлэгдэһэн үгэ доро толилогдоно

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ Коммунис партиин XXIII съезд шэнэ табан жэлэй туршада оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөхэ айхабтар ехэ түсэб хараалха зуураа, ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай ёһоор табиха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулба. Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл соо мүнөө сагай эрхэ байдалда ажалай эмхидхэл тухай асуудалай удха шанар хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала болоо гээд сэхэ хэлэгдэнэ. Ажалай эмхидхэл һайжаруулха хүдэлмэри арадай ажахын түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудта оруулагдаба. Тиин мүнөөнэй техникын хүгжэлтын хэмжээе үйлэдбэриин технологитой тааралдуулха зорилго табина.

Ямар ушар дээрэһээ ажалай эмхидхэл һайжаруулха хэрэгтэй болоһон тушаа нүхэд Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгинай хэһэн эмхидхэлнүүд соо тодоор хэлэгдэнэ. Тэрээн тухай хүряангыгаар хэлэхэ болоо һаа, нэгэдэхеэр, продукци үйлэдбэрилгын хэмжээнэй ба ажалай бүтээсын ургалта удаарна. Ондоогоор хэлэбэл, арадаймнай ажахыда мүнөө түйлагдажа байһан хүгжэлтын темп холын хараата түсэбэй дүүргэлтые хүсөд хангажа шаданагүй.

Хоёрдохёор, үйлэдбэриин гол фондонуудые ашаглалга үшөөл хангалтагүй байһаар. Предприятинуудай машина, түхеэрэлгэнүүд бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана. Шэнэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээлгэдэ гаргашалагдаһан мүнгэ зөөри түргөөр харюулагданагүй.

Гурбадахяар, үйлэдбэриин хамһабариин ажалда хүдэлдэг зон олон. Богонёор хэлэхэдэ, тон олон хүн хамһабариин ажалда, захиргаанай аппарадта хүдэлнэ.

Хүдэлмэришэдэй таатай зохидоор ажаллаха арга боломжо бага, тэрээнһээ уламжалан, хүдэлмэриин саг ашаг багатайгаар хэрэглэгдэнэ, хүнүүдэй үбшэлхэ, ажалһаа гаража ошохо ушар али олон үзэгдэнэ.

Һүүлшын шалтагаан гэхэдэ, хүдэлмэриин сагые ямаршье хүндэгүйгөөр гээхэ ушар болоно. Промышленность дээрэ дунда зэргээр абахада, халаанай хүдэлмэриин сагай 10 процент миин хаягдана. Энээниие тайлбарилхада, промышленность дээрэ ажалладаг хүн бүхы халаан соо 42 минута гээнэ. Хэрбээ бүхэли жэл соо абахада, үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин табанай нэгэ хуби дутуу үгтэнэ гээшэ.

Эдэ бүхы дутагдалнууд КПСС-эй XXIII съезд дээрэ элирүүлэгдэжэ, ажалай эмхидхэлые эрид һайжаруулха тэрэниие эрдэм ухаанай ёһоор табиха эрилтэ хэгдэбэ. Парти, правительствын, табиһан энэ зорилгые ямар нэгэ ээлжээтэ кампани гэжэ ойлгохо хэрэггүй, харин үйлэдбэри дээрэ түйлагдаха шухала хэрэг мүн.

Иимэ байдалай тохёолдоод байхада, ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай ёһоор табиха тээшые юун гээд ойлгохоб гэһэн асуудал гарана. Эдэ асуудалаар хэгдэжэ байһан юумые орхёод, орондонь табигдаха ямар нэгэ шэнэ асуудал гээд тэрэниие ойлгодог зарим хүнүүд бии гээшэ. Тиимэ нүхэдэй һанаашалдагай ёһоор промышленность, барилга, транспорт дээрэ мүнөө бии байһан ажалай эмхидхэлэй гуримые үндэһөөрнь үгы хээд, орондонь ажалай шэнэ эмхидхэл табиха болоно. Энэмнай тон буруу һанамжа. Ажалай эмхидхэлэй мүнөөшье байһан гуримда эрдэмэй зарим үндэһэн бии юм. Жэшээлбэл, хэһэнэйнгээ зэргээр салин абадаг хүдэлмэришэдые хубаарилан табихадаа, шэнжэлэн тогтоогдоһон нормын үндэһэ һуури баримталнабди.

1924 оной март һарада ажалай эмхидхэлэй асуудалаар болоһон Бүхэсоюзна хоёрдохи конференци дээрэ В. В. Куйбышев ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай ёһоор табилгын гол зорилгые тодорхойлходоо, ажалай эмхидхэлые эрдэмэй ёһоор табиха хэрэгые үйлэдбэри дээрэ, эрдэм болон практика хоёрой хамтын дабшалта мүн гэжэ хэлэһэн юм. Энэ тодорхойлго дээрэһээ харахадаа ажалай эмхидхэлые эрдэмэй ёһоор табиха хэрэгые ямар нэгэ түйлалтада хүргөөд саашаа хүгжэхэеэ болихо гээд ойлгожо огто болохогүй.

В. И. Ленин ажалай эмхидхэлдэ ехэ анхарал табидаг байха зуураа, энэ хэрэгые эрдэм ухаанай үндэһэтэй болгохо эрилтэ табижа, гурбан шэнэ зүйл нэгэдхэдэг һэн: ажалай хэрэгсэлнүүдые ашаглалга; хүдэлмэришэнэй хүсэ зүбөөр хэрэглэлгэ (мүнөөнэйхеэр ажалай эмхидхэл), үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэ. Эдэ гурбан асуудал нэгэдхээд байхада, ажалай эмхидхэл эрдэм ухаанай үндэһэ һуурида оруулагдаха гээд В. И. Ленин тоолодог байгаа. Энэ тодорхойлго КПСС-эй XXIII съездын материалнууд соошье һуурияа олон, хүдэлмэришэдэй хүсые үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдтэй таарууһаар хэрэглэхэ тухай хэлэгдэнэ.

ХАМАГ АНХАРАЛАА ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

Мүнөө ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай үндэһэтэй болгохо тухай хөлсэхэдөө хамагай түрүүн тус асуудалай уг зорилгые тодорхойлхо болонобди. Тэрэ зорилгонь хоёр: нэгэниинь—экономическа зорилго, бага гаргаша хээд, продукци ехээр үйлэдбэрилхэ, ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхэ зорилго. Нүгөөдэ зорилгонь—хүниие бүхы хэмжээгээр хүмүүжүүлхэ арга боломжо байгуулха ба ажалда коммунис ёһоор хандадаг болгохо.

Нүгөө зарим нүхэд ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай ёһоор хүтэлбэрилдэг болохо асуудалые оройдоо шэнэ юумэн шэнгеэр ойлгоно. Бодото дээрээ огто тиимэ бэшэ юм.

Мүнөө табигдажа байһан энэ хүдэлмэри үшөө В. И. Ленинэй ажаллажа байха үедэ эхилэгдэһэн байгаа. Теэд юундэ болюулагдаһан юм гэһэн асуудал гаража болохо. 1935 ондо стахановска хүдэлөөнэй гаража эхилхэдэ зарим хүнүүд экономическа асуудалые дуран соогоо шиидхэжэ болохо юм гэжэ һанаһан гээшэ.

Ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай ёһоор табиха хүдэлмэриин шиидхэхэ зорилгонууд гэбэл:

Нэгэдэхеэр, ажалай хубаарил ба хамжалга. Ажалай хубаарил болон хамжалгые хэр зүбөөр табихабибди, тэрээнһээмнай саашанхи хүдэлмэриимнай амжалта дулдыдаха.

Хоердохёор, хүдэлмэришэн бүхэнэй таһалгаряагүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга боломжо байгуулга.

Гурбадахяар, хүнүүдэй шадабари мэргэжэл саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ ябадал.

Дүрбэдэхеэр, хүдэлмэришэдэй аятай зохид, үйлэдбэридөө тааруу условидо ажаллаха, хүдэлмэридэнь ямаршье гэнэ оһолой болохогүй байдал хангалга.

Саашань хэлэхэдэ, ажалай түлөө материальна болон моральна урмашуулгын гуримуудые хэрэглэхэ ушар болоно. Урмашуулгын гуримуудые зүбөөр хэрэглэжэ, хүдэлмэришэдэй хэдэг ажалдаа эрхим һайн үрэ дүн түйлаха арга байгуулха гээшэ тон шухала.

Үшөө тиихэдэ, ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадаруулан хүгжөөхэ гээшэ баһал хэрэгтэй.

Ажалаа эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэхэ хүдэлмэри бэелүүлхын түлөө юун хэрэгтэй гээшэб? Бага хүгжэлтэтэй техникэтэй байгаад, ажалаа эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэжэ болохо гү гээд, зарим нүхэд асуудаг байна. Иимэ асуудалда болохо гэжэ харюусалгай. Юуб гэхэдэ, хорёод оной үедэ манай ороной техникын хүгжэлтын хэмжээнэй багашье һаань, ажалаа эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэхэ хүдэлмэри ябуулжа, яһала ехэ үрэ дүн түйладаг байгаабди.

Ажал эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэхэ тухай юрэнхыдэнь хэлэхэдэ, хүдэлмэришэдэй хүсые зүбөөр хубааарилан табиха тушаа хэлэнэбди. Нэн түрүүн эрдэм ухаанай үндэһэ баримталан хүдэлмэришэдые хубаарилха ёһотойбди. Тэрэ үндэһэ һууринь ажалай нормо мүн. Хэрбээ һайнаар шэнжэлэгдэһэн тиимэ нормын үгы һаа, зарим нэгэ мастер болон хүтэлбэрилэгшэдэй өөрһөө дура зоргоороо нормо тогтоолго, тиин элдэб алдуунуудые гаргаха ушар байдаг. Мүнөө промышленностиин бүхы хүдэлмэриин 40 шахуу процент тогтоогдомол нормотой гээшэ. Бэшэнлэнь нормо тогтоогдодог гэжэ юрэл тоологдодог.

Зүбөөр тодорхойлогдоһон нормын үгы байхада, хүдэлмэришэдэй хүсэн буруугаар хубаарилагдана. Энээн дээрэһээ социальна талаараа таагүй байдал үзэгдэдэг. Энэ ушарта хэһэнэйнгээ зэргээр салин абадаг хүдэлмэришэн «минии ажалда яахадаа шанга хиналта табигданаб, захиргаанай аппарадай хүдэлмэрилэгшэдтэ яахадаа тиимэ эрилтэ табигданагүйб» гээд асуудаг. Тиимэ дээрэһээнь ямаршье ажалда нормо байха ёһотой. Имагтал тиимэ гурим байгуулаад хадаа ажалай эмхидхэл тухай асуудал шангаар табидаг боложо, ажалай эмхидхэлэй гол хубинуудай нэгэн болохо ажалай нормо тогтоолгые һайжаруулха байнабди. Бүхы талаһаа шэнжэлэгдэһэн, һайнаар тодорхойлогдоһон нормын үгы байхада хүдэлмэриин сагые ашагтайгаар хэрэглэхэ, али нэгэ хүдэлмэриин дүүргэлтын болзор тухай хөөрэлдөө хөхэ арга үгы бшуу. Тиимэ дээрэһээ хүдэлмэриин сагые миин хооһоор гээхэ ябадалтай шууд тэмсэхэ хэрэгтэй. Энэ эрилтые дүүргэнэ гээшэ гүбди? Дүүргэнэ. Хүдэлмэриин сагай табан процентһээ дээшэ бэшые гээдэг предприятинууд манайда бии. Экономистнуудай тооложо үзэһэнэй ёһоор, хүдэлмэриин сагай энэ гээлтын хахадые хороогоо һаа, орон доторнай ажалай бүтээсые зургаа-долоон процентээр дээшэлүүлхэ арга байгуулагдаха. Энэ ушарһаа нормо тогтоолгые дээшэлүүлхэ гээшэ яаха аргагүй хэрэгтэй.

Теэд энэ хүдэлмэриие юунһээ эхилэлтэйб? Хамагай түрүүн ажалай эмхидхэлдэ бии байһан дутагдалнуудые шалгажа хараха хэрэгтэй. Тэдэнэй нэгэн ажалай хубаарилда байһан дутагдал мүн. Тэрээнһээ ехэ юумэн дулдыдадаг. Ажалай хубаарилай буруугаар табигдаһан дээрэһээ зарим хүдэлмэри һонигүй боложо, хүнүүд тэрэ хүдэлмэридэ орохогүйе оролдодог. Ленинградай социологуудай 25 мянган хүдэлмэришэдые шэнжэлэн үзэхэдэ гол түлэб залуу хүдэлмэришэд һонигүй ажалтай дээрэһээнь нэгэ предприятиһаа болижо, нүгөөдэлэ ороһон байгаа. Шалтагааниинь ойлгосотой, мүнөөмнай предприятинуудта дунда һургуули дүүргэһэн залуушуул олоороо ерэнэ. Тэдэнэрнай үйлэдбэриин орёо хүдэлмэри дүүргэхөөр һуралсал абаһан аад, лэн простой, гараар хэдэг ажалда һонёо буурана бшуу.

Хоёрдохи дутагдал—залхуу хүргэмэ нэгэл янзаар хэгдэдэг ажал. Тэрээнһээ хүнэй организм эсэжэ, залхуурдаг байна. Энэ ушарһаа хүдэлжэ байһан хүнэй ажалай бүтээсэ 12 процент хүрэтэр доошолдог гэжэ тодорхойлогдонхой.

Ажалай эмхидхэлдэ байһан үшөө нэгэ ехэ дутагдал тухай хэлэхэ болоо һаа, хүндэгүй ажал гэжэ бии. Ажалай хубаарилые буруугаар табиһанһаа тэрэ гарадаг. Жэшээнь, станогһоо гараһан түмэрэй зомгоолые залуушуул суглуулан сэбэрлэхэеэ жэрхэдэг гү, али залхуурдаг гээшэ. Тиимэһээ ажалай хубаарил хэхэдээ энэ мэтын хүдэлмэриие ами аминдань илгаһанай хэрэггүй. Тиимэ хүндэгүй ажал гол ажалтаяа хамта дүүргэгдэхэ ёһотой. Хэрбээ токарь түмэрэй зомгоол суглуулдаг хүн үгы гэжэ мэдэдэг һаа, ажалайнгаа һүүлээр өөрынгөө гаргаһан зомгоол, хүдэлдэг газараа хуу бараниинь сэбэрлэдэг, хог болоо дайралдаһан тээшэнь хаядаггүй байха һэн.

Хүн гээшэ ажал хэнгүй байжа шадахаяа болихо ёһотой. Теэд бэеынь элүүртэ хоро хүргэдэг һаа, ажал хүндэ аргагүй хэрэгтэй зүйл боложо шадахагүй бшуу. В. И. Ленинэй хэлэһэнэй ёһоор бидэнэр мастерскойнуудые хүн зоной эрилтэдэ хүрэмөөр сэбэр һаруул байранууд болгохо, тооһо шорой, утаа уняартай эбсэшэгүй тэмсэл ябуулха зорилго табиха зэргэтэйбди.

Материальна урмашуулга тухай хэлэн үгэ. Энэ урмашуулгые хэрэгтэй газартань хэрэглэхэ шухала. Хэрэггүй газартаа тэрэ экономикодомнай хоро хүргэдэг гээшэ. Заһабариин хүдэлмэридэ хэһэнэйнгээ зэргээр салин абагшад олон байһан. Тиимэ категориин хүдэлмэришэд мүнгэ ехээр олохын хойноһоо оролдоод, ажалаа шанар муутайгаар дүүргэдэг.

Ажалаа эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэхэ талаар хүдэлмэри ябуулха зуураа хүндэ гол анхаралаа табиха байһанаа заахашье мартажа болохогүй. Тиимэһээ бидэнэр юушье хэхэдээ, ямаршье юумэ түйлахадаа, тэрэмнай хүнтэй ямар харилсаа холбоотойб, хүндэ ямар нүлөөтэйб гэжэ хараха ёһотойбди. Ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ ёһотойбди. Тиихэдээ бүхы түйлалтамнай хүнэй ажалые хүнгэдхэхэ, бүри һонирхолтой болгохо хэрэгтэ зорюулагдаһан байха зэргэтэй. Тиимэ һэн тула хамаг бүхы хэрэгнай имагтал хүнэй аша туһада зорюулагдаха байна.

Эдэ бүхы хүдэлмэриие хэн дүүргэхэ ёһотойб. Бүхы хүдэлмэришэд дүүргэхэ байна. Тэрэ хүдэлмэриие толгойлон хүтэлбэрилхэ хүн—директор. Хүдэлмэришэдые техническэ эрдэм мэргэжэлтэй болгохын түлөө тэмсэлые толгойлхо хүн тэрэ.

Түсэблэлгын шэнэ гурим материальна урмашуулга ажалаа эрдэм ухаанай ёһоор табиха хүдэлмэриие һайнаар хүтэлбэрилхэ эрилтэ табижа байһыень анхаралдаа абаха хэрэгтэй. Даб дээрэ хэгдэһэн ажал харахада, муу бэшэ үрэ дүн түйлагдажа эхилээ. Үйлэдбэри хүсэд хангаха хүдэлмэришэдэй тоо зүбөөр тодорхойлхо шухала. Ажалай эмхидхэлэй али нэгэ хэмжээ ябуулга бэелүүлхэдээ алдуу гарган, хүдэлмэришэдэй тооее буруугаар абаа һаа, предприятиин экономическа показательнууд доогуур болохо, үйлэдбэринь жэгдэ бэшэ, таһалдадаг байха. Хэрбээ хүдэлмэришэдэй тооее хэмһээ үлүү болгоо һаа, хүдэлмэришэдэй дунда зэргын салин хүлһэн доогуур болохо, бэелүүлгэдэ табигдаһан хэмжээ ябуулгада дурагүйтэхэ ушар гаргаха байна. Ушар иимэһээ эдэ бүхы асуудалнуудые бүхы талаһаань һайнаар шэнжэлэн, эрдэм ухаанай үндэһэ һууритайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэй.

П. И. ПЕТРОЧЕНКО,
СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин экономико болон үйлэдбэриин эмхидхэлэй институдай директорэй орлогшо, экономическа эрдэмэй кандидат.

Эрдэм, техникын түйлалтануудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй, үйлэдбэриие түсхай мэргэжэлдэ оруулха, ажалаа эрдэмэй ёһоор эмхидхэлгэ хүгжөөһэнэй, мэргэжэл дээшэлүүлһэнэй, экономическа урмашуулга ехээр хэрэглэһэнэй ашаар ажалай бүтээсын ургалтын темпые хурдадхаха гэжэ табан жэлэй түсэб дотор хараалагдана.

КПСС-эй XXIII съезд дээрэ
А. Н. КОСЫГИНАЙ хэһэн элидхэлһээ.

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМУУД

(ЛВРЗ-гэй ажал болон салин хүлһэнэй таһагые даагша нүхэр Безносовой хэлэһэн үгэһөө)

Манай заводой үйлэдбэри ехэ, цех, участогуудынь тон олон юм. Үйлэдбэриингөө талаар эдэ бүхы цехүүдэй хоорондоо холбоотой, али нэгэнэйнь продукци гаргаха түсэбөө дүүргээгүй һаа, заводой үйлэдбэридэ һаад ушардаг байһаниинь мэдээжэ.

Ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай ёһоор табиха асуудал тон шухала удха шанартай болоо. Энээн тухай КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд соо онсо тэмдэглэгдэһэн байна. Заводоймнай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажалай эмхидхэлые һайнаар шэнжэлжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һаад ушаруулдаг дутагдалнуудые зайсуулгаар һүүлэй үедэ, илангаяа КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй һүүлээр яһала ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Эрдэм ухаанай үндэһэ һуури дээрэ ажалай эмхидхэл табихын тула нэн түрүүн заводой бүхы хүдэлмэришэдэй дунда соносхол хэжэ, һанамжа, дурадхалнуудые суглуулһан байнабди. Тиигэжэ хамта дээрээ дүрбэ мянгаһаа дээшэ элдэб дурадхал ороо һэн. Тэдэниие бултыень шэнжэлжэ, үзөөд, ажалай эмхидхэлые шэнэлэн табиха талаар түсхай хэмжээ ябуулганнуудые хараалха арга олдоо.

Үйлэдбэримнай олохон участогуудта тараар, бар хүсөөр хэгдэдэг ажал үшөөл олохон гээшэ. Тиимэ ажал оньһожоруулха, шэнэ зэр зэмсэг хэрэглэхэ, элдэб детальнуудые шудхалаагай аргаар бүтээхэ 2500 дурадхал бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн хэмжээ ябуулга хараалагдаһан байна. Эдэ бүгэдые нэгэ доро бэелүүлхын аргагүй, түсэбөөри ехэтэйгээр хүсэлдэнь хүргэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье түрүүшын алхамууд хэгдээ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Тодорхойлон хэлэбэл, локомотив хабсаралгын цехтэ һүүлэй үедэ яһала ехэ юумэн хэгдээ. Хамагай түрүүн хүдэлмэриин сагые үрэ ехэтэйгээр хэрэглэдэг болохо тухай асуудал хүдэлмэришэдэй зүбшэлгэдэ табигдаа һэн.

Олон хүдэлмэришэд һайшаалтай дурадхал оруулаа. Тиин таагүйгөөр тодхогдоһон хэдэн түхеэрэлгэнүүд бодомжотой зохидоор, хүнэй хажуудань хүдэлхэдэ таатай зохид болгон тодхотдоо. Механизмнуудай шуугяанһаа хүнэй нервнэ системэ түргөөр эсэдэг гээшэ. Энэ дутагдалые усадхахын тула абяа гаргахагүй, зөөлэн эрьесэтэй детальнууд олон станогуудта табигдаа, тоһодохо гурим һэлгэгдэһэн, станогуудай һуури доро резинэ ула дэбдигдэһэн байна. Үшөө тиихэдэ урдань харанхы бүүдэгэр гэрэл үгэдэг юрын лампануудай орондо үдэрэй гэрэлтэй лампанууд табигдаа.

Эдэ хэмжээнүүдэй ашаар локомотив хабсаралгын цехтэ ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлэгдээ. Мүнөө тус цехэй хүдэлмэришэд энэ мэтын хэмжээнэй ашаар ажалдань ямар хүнгэн, зохид, бүтээсэ ехэтэй болодогые өөһэдөө мэдэрэнхэй. Тиимэ болохолоорнь хүдэлмэришэд ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, шэнжэлхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Һүүлэй үедэ заводоймнай хэдэн цехүүдтэ түхеэрэлгэнүүдэй али халаанда бүтээсэ ехэтэйгээр, алиндань ямар шалтагаан дээрэһээ бүтээсэ багатайгаар ашаглагдадаг байһан ушар шэнжэлэгдэжэ байна. Даб дээрэхи баримтанууд дээрэһээ тобшолол хэхэдэ, элдэб дутагдалнууд тодорхойлогдобо. Зарим нэгэ цех, участогта ажалай журамай һула дээрэһээ халаанай һүүлшын часта хүдэлмэришэд гэртээ харихаяа түхеэржэ забдадаг, механизмнуудаа сагһаань урид байлгажа захална. Энээн дээрэһээ предприятиин экономикодо гурандэ хэды ехэ хохидол ушаруулагданаб. Энэ ушарта үйлэдбэриин командирнууд—мастер, бригадир, нормировщик болон бусад шанга эрилтэ табиха ёһотой. Саашадаа табан үдэр соо хүдэлөөд хоёр үдэр амардаг болохо тушаа асуудалай табигдажа байхада, ажалай иимэ журам бидэнэй ажалда ёһотойл һаад тойбо болохо бшуу.

Заводой цех бүхэнэй үйлэдбэри ондо ондоо технологитой. Энэнһээ урда шэнэ технологи хэрэглэхэдээ ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай үндэһэтэйгөөр табиха хэрэгтэ анхарал хандуулагдадаггүй байһан. Мүнөө ямар нэгэ шэнэ конвейер, бусад түхеэрэлгэ тодхохолоо, шэнэ технологи хэрэглэхэлээ, хэды хүдэлмэришэнэй хүсэн хэрэгтэйб, урдынхиһаа хэды шэнээн түхэригэй арьбалалта, ашаг олзын олдохо байһые бүхы талаһаань тооложо үзэнэбди. Энэ хүдэлмэридэ нэн түрүүн экономистнууд хабаадуулагдаха зэргэтэй.

Ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай үндэһэ һууритай болгохо асуудалые үргэнөөр ойлгохо хэрэгтэй. Хүдэлмэришэнэй ажаһуудал, шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ арга боломжо, түргөөр, һайнаар элеэлхэ арга—хуу баран энэ асуудал шиидхэлгэдэ зорюулагдаха байна.

ОРОЛДОСЫН ҮРЭ ХАРАГДААЛ

(Тимлюйэй цемент-шиферэй заводой главна инженер нүхэр Струневичын үгэһөө)

Манай заводой үйлэдбэри бусад предприятинуудайхиһаа өөрын онсо илгаатай. Хэдэн түрэлэй минералнуудые гурил болотор тээрмэдэжэ, цемент болгодог гээшэ. Иимэ үйлэдбэридэ тооһо шоройн элбэг байһань мэдээжэ. Тиимэһээ энэ үйлэдбэри дээрэ ариг сэбэрые сахихань тон бэрхэтэй. Урдань заводоймнай хашаа соо түсхай резинэ гуталгүйгөөр ябахын аргагүй байһан. Мүнөө хуу баран сэбэрлэгдээ.

Ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай ёһоор табиха хүдэлмэри эхилхэдээ бидэнэр хамагай түрүүн ариг сэбэр сахилгаһаа захалһан гээшэбди. Тиихэ зуураа, заводойнгоо цех бүхэндэ творческо бүлэг, тэдэниие хүтэлбэрилхэ заводской совет байгуулаабди. Тэрэ советые заводой главна инженер, ажал ба салин хүлһэнэй талаар таһагай начальник, главна экономист болон бусад мэргэжэлтэд толгойлно.

Үнгэрһэн жэлэй октябрь һарада цехүүдэй творческо бүлэгүүд шэнжэлгын хүдэлмэри хэжэ, үйлэдбэридэ һаад ушаруулдаг дутагдалнуудые тодорхойлоод, тэдэниие усадхаха талаар хэмжээнүүдые хараалһан байна.

Шиферэй цехтэ шэнжэлгэ хэһэн мэргэжэлтэд ямар шалтаг дээрэһээ олон хүдэлмэришэд үбшэлнэб, яахалаа хүдэлмэришэд ехээр эсэнэб гэһэн асуудал тайлбарилха зорилго урдаа табиһан байгаа. Цехэй үйлэдбэриин конвейернүүдтэ хүдэлмэришэдэй хүсэн буруугаар хубаарилагдаһан, тэрээн дээрэ-
һээнь зарим хүдэлмэришэд ү
саг соо амарха забдагүйгөөр х
дэлхэ баатай болодог байһаниин
элирүүлэгдээ. Шиферэй үйлэдб
ридэ үһан элбэгээр хэрэглэгдэж
цех соонь шииг нойтон элб
Энээнһээ болоно зарим хүдэлмэ
шэд хүйтэ абадаг байһан.

Мүнөө эдэ дутагдалнууд ст
усадхагдаа. Конвейерэй хүдэлм
хангаха хүсэн зүбөөр хубаарил
дажа, хүдэлмэришэд резинэ гута
хубсаһаар гүйсэд хангагдаа. Э
хэмжээнүүдэй ашаар хүдэлмэриш
дэй үбшэлхэ ябадал эрид үсөөрх
цехэй продукци үйлэдбэрилгэ гр
фик соогоо таһалдалгүйгөөр дүү
гэгдэдэг болоо.

Горно цехэй хүдэлмэриин а
жалтаһаа заводоймнай бүх
үйлэдбэри ехээр дулдыдадаг ю
Түүхэй эд бэлэдхэдэг тус цех
ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаа
үндэһэ һуурида оруулха тала
10 гаран хэмжээ ябуулга хара
лагдаһан байна. Тиигэжэ хоёр ү
хайн нэгые хаажа, нүгөөдэ г
үүрхайда известняк малтаха хүш
хүндэ ажалда бүхы техникээ б
тээсэ ехэтэйгээр ашагладаг боло
гэжэ шиидээ һэмди. Урдань хэз
газарта аша үрэгүйгөөр тараагд
һан экскаватор, кранууд автом
шинануудые известнягаар ашаа
жа үрдидэггүй байһан. М
нөө энэдэ крануудай хүдэлм
риин сагые минута хүрэтэр шэ
жэлжэ, ажалайнь эмхидхэл зүбөө
табигдаа. Тиин автомашинану
ээлжээгээ хүлеэжэ, миин байха
болёо.

БОДОМЖОТОЙГООР ШЭНЖЭЛХЭ

(Хандагатайн леспромхозой главна инженер нүхэр Пронинай хөөрөөнһөө)

Арадай ажахын алишье һалбарида эрдэм, техникын түйлалта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Энээнгүйгөөр үйлэдбэри дээрэ техническэ дэбжэлтэ түйлахын аргагүй байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. КПСС-эй XXIII съезд дээрэ А. Н. Косыгинай хэһэн элидхэл соо ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай ёһоор табиха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаа.

Ажалай эмхидхэлые зүбөөр табилгаһаа продукци үйлэдбэрилгын ехээр дээшэлхэ байһаниинь манай предприятиин дүй дүршэл элирхэйлэн харуулна. Нёдондо жэлэй һүүлшын кварталһаа гэхэ гү, али партиин ЦК-гай сентябриин Пленумэй һүүлээр манай леспромхоздо эрдэм ухаанай үндэһөөр ажалай эмхидхэл табиха хүдэлмэри эхилэгдэһэн юм. Мүнөө энэ хүдэлмэридэ дүн хамта 70 шахуу хүн хабаадуулагданхай.

Түрүүшын кварталай туршада шэнжэлгын хүдэлмэри хэжэ, 13 хэмжээ ябуулга бэелүүлхэ гэжэ хараалагдаа. Леспромхозой доодо складта ута зандань асарагдаһан модонуудые хэрэгтэй хэм хэмжүүрээрнь тайраха хүдэлмэридэ автомат техникэ хэрэглэгдэхэнь. Уридшалан багсаан тоолоходо, энэ хэмжээнэй ашаар 15 мянган түхэрик арьбалагдаха байна.

Модо бэлэдхэлэй Шаргай гэжэ пунктда бага комплексно бригадануудай ажал шэнжэлжэ үзэхэдэ, дунда зэргээр хүдэлмэриинь сагай 70 процент аша туһатайгаар хэрэглэгдэдэг байба. Энэ ушар дээрэһээ шэнжэлгэ хэһэн творческо бүлэг долоон хүнһөө бүридэһэн бригадада хоёр трактор үгөөд (урдань нэгэ тракторгай байгаа) туршалга хээ. Тиихэдэнь ажалайнь
бүтээсын эрид дээшэлхэ байһ
тодорхойлогдобо. Мүнөө тус бүл
гэй зохёон дурадхаһан һанамж
нууд леспромхозой ажалай эмхид
хэлэй научна соведээр һайшаа
даад, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгд
хэ гэжэ шиидхэгдээ.

Манай леспромхозой олон
пунктнуудай бэлэдхэһэн мод
түмэр замаар шэрэгдэдэг гээш
Урдань ойдо бэлэдхэгдэһэн мод
машинаар шэрэгдэжэ, түмэр зам
талмайда буулгагдадаг һэн. Т
модые түмэр замай платфор
нуудта дахин ашахын тула ха
ехэ ажал хэгдэдэг байгааб. Һү
лэй үедэ автомашинын асарһ
модые газарта буулгангүй, ба
зандань кранаар үргөөд, платф
мо дээрэ сэхэ табиха арга хэр
лээбди. Энэ аргын ашаар ажал
бүтээсэ 4—5 дахин дээшэлээ
хэ гү, али урдань нэгэ час соо
кубометр модо вагонуудта ашаа
даг һаа, мүнөө 30 кубометр мо
ойролоо 12 минута соо ашагдан
Үшөө тиихэдэ энэ түрүү ар
ашаар бар хүсэнэй ажалһаа
баад хүниие, 2 лебедко сүлөөл
ондоо ажалда табиха арга олд

Модо бэлэдхэлэй промышлен
ностиин үйлэдбэридэ бар хүсэн
ажал үшөөл ехээр хэрэглэгд
Тэрэниие оньһожоруулха, ш
техникэ шадамараар хэрэг
гээшэ ажалай эмхидхэлэй нау
соведэй гол зорилго болоно. Т
замай шпала хюреэдэдэг завод
мнай таби таран хүн хүдэл
Ойрын сагта ашаглалгада үгтэх
байһан шэнэ заводоймнай үй
бэри хуу баран оньһожоруул
һан байха юм. Тиимэһээ ороо
арба гаран хүн бүхэли завод
үйлэдбэри хангаха болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: конференцидэ хабаадагшад (зүүн гарһаа) хэлхеэ холбооной управлениин гаражай главна инженер В. В. Шишмарев, ВОИР-ой областной соведэй инженер В. Т. Шкет, Кировэй нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэрилэгшэ К. И. Ильюшкин, № 1 АТХ-гай месткомой түрүүлэгшэ Г. Д. Шурыгин гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.
А. ИСТОМИНОЙ фото.

ҮЙЛЭДБЭРИИН ЭСТЕТИКЭ ГЭЭШЭ ЮУБ?

(«Теплоприбор» заводой завкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Тимофеевэй үгэһөө)

Үйлэдбэриин эстетикэ. Ондоогоор хэлэбэл, үйлэдбэри дээрэ ариг сэбэр сахиха, ажалай газарые үзэмжэтэй зохид болгохо: хана, потолок, станок, түхеэрэлгэнүүдые гоё үнгэтэй шэрээр будаха гээшэ ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай ёһоор табиха асуудалай нэгэ хубинь болоно.

Хоёр жэлэй саада тээ һэн. Промышленна предприятинуудта үйлэдбэриин эстетикэ үргэнөөр хэрэглэдэг болохо талаар хүдэлөөн гараа бэлэй. Тэрэнэй үүсхэлшэд Ленинградай предприятинуудай коллективүүд байһан. Буряадай республикада манай завком тэрэ үүсхэл түрүүлэн дэмжээд, предприятиингаа үйлэдбэридэ эстетикэ хэрэглэхэ гэжэ шиидээ һэн.

Хамагай түрүүн заводоймнай цех бүхэнэй хоорондо мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, тус асуудалаар юу хэхэ тушаа түсхай хэмжээн хараалагдаһан байна. Түрүүшын жэлдэ заводой цехүүдэй хана сайбар үнгэтэйгөөр будагдажа, хүн бүхэнэй ажалладаг газар һаруул болгохо, станогуудые зохид үнгэтэй болгохо талаар ехэ юумэн хэгдээ.

Үйлэдбэриин эстетикын хоёрдохи ээлжээндэ ямар асуудал бэелүүлэгдэжэ эхилээб гэхэдэ, заводой хашаа соохи талмайнуудые ногоорууулжа, ябаган харгынуудые асфальтаар хушажа эхилээбди. Мүнөө заводоймнай хашаа соо ёһотой ариг сэбэр байгуулагдаа. Зунһаа таримал мододойнь набшаһалаад байхада, сэльхэл баясамаар. Хүдэлмэришэдэй сүлөөтэй сагтаа тамхилха, шатар, домино наадаха газар зохидоор түхеэрэгдэнхэй.

Эдэ хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэһэд байхада, ажалай бүтээсэ 15 процентээр дээшэлһэн байна.

Үйлэдбэриин эстетикээр хараалагдаһан хэмжээнүүдэй гол түлэб дүүргэгдээд байхада, завкомой үүсхэлээр удаадахи ээлжээнэй асуудал—хүдэлмэриингөө газар ариг сэбэрэй талаар эрхим байлгахын түлөө конкурс соносхогдоо. Энэ конкурсдо хүдэлмэришэднай эдэбхитэйгээр хабаадана. Ажалай һүүлээр станогто хүдэлмэрилһэн токарь, үрэмдэгшэ бүхэн түмэрэй зомгоол, хаядаһанда гараһан түмэр түлэгээ хуу бараниинь суглуулаад, станогоо аршаад, сэбэрл
удаадахи халаанайнгаа нүхэд
тушаадаг болоо.

Цехэй профсоюзна организа
һара бүридэ шалгалта хэнэ, ажа
сэбэрые һайнаар сахидаг хүнүү
тэмдэглэгдэдэг, зарим нэгэ залуу
шуул ханын газетэдэ шүүмжэл
дэдэг болонхой.

Үйлэдбэриин эстетикые бү
дүүлхэдэ заал һаа тиимэ байһ
ёһотой гэжэ хэлэхын аргагүй.
Предприяти, цех, участок бүхэн
шэнжэлгэ хэжэ, тааруу зү
соонь зохихо хэмжээнүүдые
раалха шухала.

* * *

Научно-техническэ конференц
дэ хабаадагшад ажалай эмхидх
лые эрдэм ухаанай ёһоор таби
тушаа тодорхой дурадхалнууд
баталан абаа.

...ит ЦЫДЕНДАМБАЕВ

ОДОТО БАЯРАЙ ОМОГ

БАЛЛАДА

Түрэл партиимнай түмэндөө юрөөлтэй
съездын,
Түүхэтэ ажалаа
түлэг үргэлжэлүүлжэ байхада,
Гэгээн бүмбэрсэгэй
гэрэлтэй боложо сэнхиитэр,
Гимнын дээдэ
Интернационал зэдэлбэл!
Манай эльгээһэн
маната космосой корабль,
Одон һарын
Оршон тээһээ ханхинабал!

* * *

Һанаһан соогоо
һарбагад гэжэ хүрэшэгүй,
Һаруул һайхан
һара хатан абгаймнай,
Хүнэй ойронь
хүрэдэггүйдэ омогорхошоод,
Халдаха юумэнэй
хаанашье үгыдэнь ёһорхошоод,
Тэрэнэйнгээ хажуугаар
Тэсэшэгүй ехээр уйдашоод,
Газар мүргэтэрөө
гансаардажа гуташоод,
Олон миллион,
Миллиард жэлнүүдтэ, космостоо,
Одото замаа
Үргэлжэлүүлээ гэдэг һэн.

* * *

«Эрбэд һара
Элшэтэ наран хоёрой
Үрдиһэн нэгэниинь
Үрэбхиг шамайе» — иигэжэ.
Хойрог муухай
Хойто эхэдээ хараалгаһан
Баян бүмбэрсэгэймнай
басаган үри һара дээр,
Уяхан үлгүүртээ
уһаяа дүүрэнээр үргэжэрхёод,
Хүнэй байдаг
Хүрьһэтэ дайдаяа һананхай,
Хүл нюсэгөөр
ябажал ябадаг гэдэг һэн.
Үльгэрэй үльгэр
болохоһоо хойшо хэлсэдэг һэн.

* * *

Тэнэг эхэнэртэ
тиимэ үгөөр хараалгаһан,
Залуухан басагаар
замай ханние хэхээ,
Халуун наран
Халзан малаан һаратаяа,
Үндэр дээрэһээ
Үрдилдэн буутаа гэдэг һэн.
Намжаа һаруул
нараниинь түрүүн ерэһэн аад,
Газарай хүүхэнние
гартаа оруулжа шадаһан аад,
—Һүүдэртэй бүрүүл,
Һүниин замтай ха даа ши,
Аба даа, — гэжэ
арюун һарадаа үгэһэн гээд,
Анха урдын аман үгэ ябадаг һэн.
Сурба зон соо
сууряан шэнги тарадаг һэн.

* * *

Үни удаан
болоншьегүй, манайхинай,
Үргэн дэлхэйе
үргэлжэдэнь гайхуулжа,
Аглаг һарын
армаг дээрэ бууханань,
Һаруул һайхан
Һарын басаган байдаг һаа—
Ундаа харяахыень
уһаяа хүнэгһөө удхажа,
Сагаа алхин
салгидатар барихал даа.
Элдин шарайгаар
эмнигэс гэжэ энеэхэл даа!
Урматай бата
Улаан годли онгосоороо,
Ухаата баатар
уран космонавтынгаа дэгдэхэ,
Түүхэтэ үдэрые
түргэдхэн ерүүлжэ ажаллаял даа!
Мүнхэ магтаалаа
Мүнөөнһөө бэшэжэ эхилэел даа!

ОЧЕРК

АМЖАЛТЫН ХҮШЭР АЛХАМУУД

Ажалша хүн! Нээрээшье, аянгадал оорьемэ агуу хүсэтэй, гүн һайхан ухатай, наран зула сэсэгтэл нангин тэ гээшэ ха. Хамагай түрүүн би имал хүнүүд тухай ходоодоо шэбшэжэ, бодожо ябадагби.

Үнгын торгон сэсэгүүдшни,
Үргэн талынш шэмэг лэ.
Үдэнгэ үлгы нютагшни,
Үхибүүн наһанайш домог лэ,—би

иигэжэ бэшэхэдээ. өөрынгөө үеын ажалша нэгэ хүн тухай дуу зохёохол. дунгинаса татаха гээ бэшэ. харин... хүлэг-шүлэгэй дүрбэн хүрса түрүүнһаа дүлэ гаргуулаад түршаха хүсэл түрөөб. Сэхыень хэлэбэл. Үдэнгэ, Юрөөгөөр яһала ябагдаһаншье һаа, Үдэнгэ нютаг тээшые урдаа үзөөгүй хүм. Тиибэшье. Үдэнгэдэ түрэһэн солото нэгэ баатар тухай энлэ домоглохо хүсэлтэйб.

АЙДАР наһанай уймар хүдэлөөн соогуур бусалтагүй үнгэрһэн 16 жэл... Тиихэдэл Баян Гол. Химнын харьялаа эрьеэр бүн хара алуун һурэгөө мааан ябадагаа мартаагүй бэзэш. Түүша талын хүбүүн?! Тэрэ гэһээр элир наһанайшни өрьюулгэ-харты шамайе хайшань, ажабайдалай али шүүрган тээшэ дабшуулааб? Хүн бүхэндэ анханайнь табисуур бии байдаг юм гэлсэгшэ. Хэрбээ Бальжинима Санжиевич тухай хэлэхэ болоо һаа. Һаһал ушартай юм. Тэбхэр тэрэ арбан жэлэй саада тээ—бусадһаа юугээрээшье шалгараагүй ябаһан юрын адуушан—мүнөө галта шулуу үрэмдэдэг гайтай бэрхэ мастер болотороо ургаа бшуу. Теэд хэндэшье амжалтын хүшэр алхамууд хүнгэн мүрөөр түйлагдаа гэжэ байдаггүйл.

Дайнай шарха нүжын үшөөл хүсэл хатаадүй—1948 он һаяхан гараад байгаа. Тэрэ үедэ, нэгэ үгөөр хэлэбэл, хамаг юумэнэй үшөөл хүрэлдэжэ ядажа байһан хүшэр саг һааб даа. Ажабайдалай огсом долгин-до шэдүүлһээр Үдэнгын адуушан—ерээдүйн шахтер Галуута-Нуурай горно промышленна һургуулиин үүдэ (мүнөө Социалис Ажалай Герой Г. Д. Пучиновтай) анха түрүүн татажа ороо. «Зарим туняаһагүйшүүлэй үргэжэ даахагүй гэхээр үргэн хальһагар хүрзэ, хүсын абэртэл хоёр тээшээ хүмиралдашаһан өөитэй хайлаа болоод. шахтёрой бусад зэр зэмсэгүүдтэй хүсэд танилсажа үрьдэгүй байтарнай, һуралсалнайшье дүүрэшоо гээшэ һэн ха»—гэжэ Бальжинима Санжиевич мүнөө наадан һагад хөөрэдэг. Тиимэл саг байгаа ха юм.

ЭЛҺЭН соо үндэгэ булаа һаа бо-лошомо гэмээр газаа бүгшэм халуун һайн гэһээ. газар доро хүдэлжэ байһан Бальжинимада бүри тэрээнһээ юроор һанагдадаг һэн. Тархидаа үгэһэн түмэр оройбшо дээрэхи бүүдэрхэн гэрэлһээ туяа үгэхэ бэшэ юумэн энлэ байхагүй! «Заримдаа сөөжэ нүрэн амилхын аргагүй, яагаашье итаан. халшуу, харанхы газар бэшэ гүт? Теэд энэмнай Сибириин ябжаганама хүйтэнһөө хүн зониие ошо гэрэлээрээ. дулаасуулжа байдаг Буряадаймнай гайхамшагта кочегарка мүн шүү»—иигэжэ ерээдүйн шахтёр өөртөө харюу үгэдэгшье һаа, үгэ бүхэндэ үнэһэн хүхэ торгог болон уһа шииг соо ажаллажа үшөөл ябаагүй тэрээндэ гайтайхан ушарнуудай тохёолдодог байһыень эндэ ябадаа алай. Тиибэшье хамта хүдэлдэг, дүршэлтэй бэрхэ нүхэдэйнгөө нэгэ онзоохоноор, оншотойгоор хүдэлхыень обёорходоо, тэрээндэ улам нэтэрүүгээр ажаллаха урма зориг түрэдэг һэн. Мүн зарим үедэ тулгардаха ядархадаа тэрэ хороо бусалжа, электро-үрэмөө бии шадалаараа хүшэлхэдэнь, гансахан хүа тооһонһоо бэшэ юумэн урдань харагдадаггүй һэн. Теэд онол шадабари, дүршэл мэргэжэл хүнэй һанаагаар, түргэн шомороор ерэдэг бэшэ, харин наһан соогоо хэжэ олодог нангин шухаг олзо гээшэ ааб даа.

Анхан тэрэниие шахтерой хэсүү эрдэмдэ үсөд даамгайгаар һургаһан түрүүшынь багша тухай энлэ дурдангүй үнгэрэлтэй бэшэ. «Шахта гээшэ тамир туняаһагүй, һүбэлгэн бодолгүй, залхуу зүрхэгүйшүүлэй хүдэлхэ газар бэшэ юм.... Гансал шэлэһэн

ҮЙЛЭДБЭРИИН ТҮРҮҮШҮҮЛ ТУХАЙ

мэргэжэлдөө үнэн сэдьхэлһээ оролдожо шадаха хэрэгтэй...»—тэһэн хамагта хүндэтэй, тиихэдэ горно мастер байһан нүхэр Чустовай үнэтэ зүбшөөл заабаринууд залуу горнягай этигэл хүсэлыень улам батадхадаг һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо коммунист Бальжиев эрын ёһото зориг харуулжа. хабсагайдал хатуу шулуу, нүүрһэнэйшье хэбтэшэ арбан зургаадахи жэлээ абьяас шуналтайгаар үрэмдэжэ ябана! Проходчигууд гээшэмнай хамагай түрүүн харгы гаргадаг зон шүү. Имагтал эдэнэй эбтэй шанга, эсэшэ сусашагүй ажалай ашаар электростанцинуудта элшэ дулаан үгтэжэ. холын замда хүсэтэ хүлэгүүд зорино бшуу.

Түрүү бригадые даагша Б. С. Бальжиев түйлаһанаараа амаржаха гээшые огто мэдэдэггүй, ондоогоор хэлэбэл, хайшан лэ гээ һаа үглөөдэр мүнөөдэрэйхиһөө үрэ ехэтэйгээр ажаллахамнай ааб гэжэ ходоодоо эрмэлзэжэ, бодожо ябадаг хүн. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, тэрэнэй бригада үнгэрэгшэ долоон жэлэйнгээ түсэб үлүүлээд, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлые эршэмтэйгээр эхилбэ: съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа бүхы бирагадаараа 120 процент дүүргээ!

БРИГАДИР—хүшэр тушаал. Тэрэ болбол хэрэг ажалаа һайн мэдэхэ эрхим эмхидхэгшэ, шадамар бэрхэ хүмүүжүүлэгшэ байха ёһотой. Би бригадир хүниие юундэшьеб түмэршэ дархантай зэргэшүүлэн жэшэдэгби. Тэрэнэй тэнгэриин үдэр бүхэндэ хүхэ түмэртэй «носолдоошьегүй» һаа, хүнүүдэй абари зан, һанамжа, хүсэлые зүб шэглэлээрнь шэрээн дабтаха гээшэ баһал шухала хэрэг. Тиихэдэ горняк-бригадир тушаа юу хэлэлтэйб? Үнинэй шахтер өөрөө эрхимээр хүдэлхэһөө гадна, бусадта алишье талаараа ходоодоо һайн жэшээ харуулжа ябадаг юм. Коммунис бригадынь нэрэ солые үндэр дээрэ үргэжэ ябагшад гэхэдэ: Н. И. Козулин, В. Ф. Баннов, В. И. Чукмасов, Н. Белов, И. Н. Мельников, Е. Калашников, П. Ануфриев болон Владимир Ли-цы-сю эб хамта 9 хүн. Галта үрэм гартаа шангаар бариһан бажагар маряатай эдэнэр ямаршье сагта бэе бэедээ туһалхаар хэзээдэ бэлэн—нүхэд ёһоной аргагүй арюун мэдэрэлтэй. нэгэн тэгшэ һаналтай хүнүүд. Тиимэшье байгаатүйдөө арганьгүй. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, хара алтан гээшэмнай газар дороһоо хүнгэн шомороор абтадаггүйл.

Ябаһан лэ газартаа — шахтернуудай Соёлой ордон соо гү, мүн бэшэшье ниитын газарнуудта эдэ залуургшадай дүрэ зурагуудтайнь танилсажа баясхалта һайн хэрэгтэ хаалта байдаггүй ха юм. Бальжиевтан тухай һураг суу гансахан Галуута-Нуураархинда мэдээжэ бэшэл. Үшөө 1957 ондо, Москвада, коммунис ажалай ударнигуудай Бүхэсоюзна следто хабаадалсахаяа ошоһон нүхэр Бальжиев бригадынтаа ажал хэрэг тухай тэндэ суглараагшадта хөөрэжэ үгөө бэлэй. Үе сагаймнай уряа тугшад болоһон—Валентина Гаганова, Герой-шахтер Николай Мамай, мүн Социалис Ажалай хоёр дахин Герой ахамад хүндэтэ шахтер Иван Иванович Бридько болон бусадтай буряад шахтёр улаан нюураараа үүлзаха, үнэн зүрхэнһөө ярилдаха хуби золтой байгаа. Тэндэ, Кремлиин съезднүүдэй Ордон соо холын Яхадай, нарата Туркмениин, сэнхир Балтикын, алтан ганжарта Украинын болон алдарта Буряадайм түлөөлэгшэд газар дэлхэй дээрэ гайхамшаг һайхан мүр сараа үлөөхэ—иимэл арюун эрмэлзэл хүсэлтэй эндэ суглараа бшуу.

Наһан соогоошье мартахагүй хабдаа тэхээр нангин дурасхаалта зүйлнүүд олон байгаа: сэдьхэл хүдэлгэмэ баярай халуун үгэнүүд, ерээдүй тээшэ эрмэлзэһэн бодол, үндэр шан хайрада хүртэлгэн... Мүн Бальжинимыншье үбсүүндэ «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэһэн медаль яларба. Эдэ бүгэдэ өөрын хуули ёһотой.

ЭРЭ хүнэй харгы ута. Эгсэ гушан зургаанайнгаа шарай хараһан ши, үеымни нүхэр, мүнөө хүрэтэр ямар зүргэ харгыгаар ябажа ерээ гээшэбши? Хүндэтэ шахтер, коммунист, жэшээтэ бригадир—иимэл даа тобшохоноор тайлбарилхада шинии хара хүлһөөрөө түйлаһан амжалтыншни хүшэр алхамууд. Хүшэршье һаа, хүндэтэй, алдар солын арюун алхамууд.

Бальжинима Санжиевич өөр тухайгаа олон юумэ хөөрөөд үгэдэггүй. «Амжалтымнай нюуса гэнэ гүт? Тиимэ юумэн гэжэ юу байхаб даа. Юун? Өөр тухайгаа? Аа, ганса хүнэй габьяа ээлтэйл юм бэзэ. Бултанаймнай оролдолго, хүсэлэл ха юм. Бусадтал адляар ажалладаг — иимэл зон гээшэлди даа»—гэхэһээ бэшэ юумэ дуулахагүйт. Али ажалша хүнүүд гээшэмнай бултадаа иимэ өөрсэ (түбшэн) бодолтой байдаг юм гү? Гайхалтай.

ТЭЭ МЭНДЭ үнгэрһэн түрэл партиимнай агууехэ хуралдаан коммунизмын хяра өөдэ дабшаха тэмсэлэй үшөө нэгэ алтан гэшхүүр совет хүнүүдтэ табижа үгэбэ. Энэ гайхамшагта ушарал эрхэтэн бүхэндэ гүн сэдьхэлэй баяр, далита һайхан болол түрүүлжэ байна! Мүн Галуута-Нуурай шахтернууд шэнэ табан жэл соо хүгжэлтын ехэ алхам хэхээр шиидэнхэй, зоригжонхойшье. Тиихэдэ Бальжиевай бригадынхид баһал өөрын хараа түсэбтэй.

Ч-Ц. САНЖИЕВ.

Сэлэнгын аймаг.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой аппаратна цехэй коллектив һайн шанартай продукци бүтээхэ зорилго урдаа табинхай. Табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэжэ, голодоһогүй һайн продукци бүтээжэ гэжэ мүрысөөжэ байһан цехэй 18 бригаданууудай дундаһаа Иван Заболотскиин электрослесарь Т. Волковагай бүтээһэн ажал шалгажа байһаниинь зураг дээрэ харуулагдана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Табан жэлэй түсэбөөр

АЖАҺУУДАЛАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ҺАЙНААР ХАНГАГДАХА

Совет хүнүүлэй һуудал байдал халаа хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжын ямараар хангагдаһанһаа нилээд дүлдыдаха байна. Ушар иимэһээ ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха хэрэгые техническэ талаараа хангагданги, арадай ажахын томо һалбаринуудай нэгэн болгохо тухай 1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съезд дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгинай элидхэл онсо тэмдэглэгдэһэн байна.

Энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тула таатай зохид эрхэ байдал олгогдоно. Ажаһуудалай предприятинуудта хүдэлхэ машина түхеэрэлгэ, жэшээнь, юумэ угааха, химиин аргаар хубсаһа сэбэрлэхэ, гутал заһабарилха болон бусад механизмууд олоор гаргагдана. Энээн тушаа мүнгэ һомололгошье ехэ болгогдохонь. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха бүхы хүдэлмэриин хэмжээ энэ табан жэл дотор 2,5 дахин тухай, хүдөө нютагуудта 3-һаа үлүү дахин ехэдхэгдэхэ юм. Хүдөө нютагуудта ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха предприятинуудай харьяата, тушаан абалгын пунктнууд районно центрнүүдтэ болон город шадарай тосхонуудта байгуулагдаха юм.

Манай республика дотор эгээ мүнөө үедэ юун хэгдэнэб гэхэдэ, ажалшадай эрилтые улам һайнаар хангахын тула, жэжэ аад лэ, барга түхэлэй предприятинуудые томодхохын тула жэл соо 180 мянган түхэригэй продукци гаргаха типовой комбинадууд, жэшээнь, Хяагта городто, Баргажан, Кабанск тосхонуудта баригдажа байна. Мүн тиимэ комбинадууд Загарай, Петропавловка, Бэшүүр тосхонуудта болон бусадшье аймагай центрнүүдтэ ойрын жэлнүүдтэ бодхоогдохо юм.

Улаан-Үдэ городто ажаһуудалай гэр, автомашинын ателье, аймагай бүхы центрнүүдтэ автомобиль мотоцикл гэхэ мэтэнүүдые заһабарилха станци баригдаха юм.

Илангаяа мал ажалай фермэ, отаранууд, таряан ажалай бригаданууд дээгүүр хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые жэншэдгүй һайнаар хангахын тула манай министерство тон шухала хэмжээнүүдые абана.

Аймагай комбинадууд хүн зоной хэрэглэмжые аяншалжа хангаха комплексно арга эмхидхэхэ юм. Тиихэдээ хубсаһа, гутал оёхо, заһабарилха, үһэ заһаха гэхэ мэтын хүдэлмэри нэгэн доро хэхэ байна. Эгээ мүнөө үедэ республика дотор аяншалжа хангаха 46 машина ябажа байдаг. Энэ 1966 ондо үшөө 17 тусхай автомашинанууд абтаха аад. байгша оной нэгэдэхи квартал соо хоёрынь абтаа. Аймагай ажаһуудалай комбинадууд аймгүйсэдкомтой хамта дурсагдаһан машинануудай хаагуур ябаха, аяншалха график табинхай.

1966 ондо ажаһуудалай 84-һөө үсөөн бэшэ таһалганууд бии болгогдохо. Эндэ тусхай сагта, графигай ёһоор захил абтаха үгтэхэ, аяншалга арбан хоног бүхэндэ хоёр дахинһаа үсөөн бэшээр хэгдэхэ.

Хүдөө нютагуудта аймкомбинадууд гэр байрануудые заһабарилха юм.

Холо ойрын тосхонуудта хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые улам һайнаар хангадаг болохо талаар городой зарим предприятинууд тэдээндэ туһална. Жэшээнь, хүнүүдэй туд тудай захил дүүргэжэ, хубсаһа оёдог фабрика—хубсаһа оёлгоор холо ойро аяншалжа, хүдөөгэйхидэй захил абана. Мүн нэхэмэл хубсаһа оёхо, химиин аргаар хубсаһа сэбэрлэхэ, будаха хүдэлмэри трикотажна фабрикынхид эмхидхэнэ. «Рембытприбор» комбинадайхид түмэрөөр бүтээһэн, мүн приемник, бэшэшье оньһон хэрэгсэлнүүдые «Ремобувь» комбинадайхид гутал заһабарилха хүдэлмэри хүдөө нютагуудта ябуулдаг болонхой. Северовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрика мебель хэхэ заһаха захил абана. Тэрэшэлэн гэр байра, модон хэрэгсэлнүүдые ремстройбыткомбинат заһабарилна.

Аяншалжа хангаха хүдэлмэри Загарайн аймбыткомбинат (директорынь нүхэр Джус А. Т.) муу бэшээр эмхидхэнэ. Мүн Захааминай комбинадайхид (директорынь нүхэр Е. И. Дротикова) 16 тосхонуудаар фермэ, отарануудыень орхингүй ябадаг. Баһа кабанскынхид (директорынь нүхэр В. А. Карбаинов) эдэбхитэй шударгынууд.

Гэбэшье малшадай, механизаторнуудай ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжые зарим аймагай комбинадуудай хүтэлбэрилэгшэд, жэшээнь, Яруунын комбинадай директор нүхэр М. И. Казарикин, Прибайкалиин—директорынь нүхэр С. К. Бурмакин, зохихо хэмжээ абанагүй.

Мүн аймгүйсэдкомуудай, предприятинуудай мүн колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө манай предприятинуудта, жэшээнь, ажаһуудалай таһаг эмхидхэлгэдэ, ехэхэн туһаламжа хэрэгтэй. Тиигээд хүдөө тосхонуудтахи хүн зоной ажаһуудалай эрилтые бүри һайнаар хангадаг болохын тула колхозой түрүүлэгшэ, совхозой директорнүүд—нэгэ талаһаа, нүгөө талаһаа—аймбыткомбинадай директорнүүд хоорондоо тодорхой уялгануудые баталжа абаха ушартай. Энээн тухай дээдэ захиргаанай эмхинүүдэй заабари захяашье бии байха.

Манай партиин XXIII съезд ажаһуудалай хэрэглэмжэ һайнаар хангаха тушаа асари ехэ зорилгонуудые хараалба. Энээниие бултааран лэ хамтынгаа хүсөөр эбтэй эетэйгээр, амжалтатүгэсөөр шиидхэхэ байһамнай сохомтой.

П. ГРИГОРЬЕВ,
БурАССР-эй ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха министерствын главна инженер.

ТАРЯАШАН КЕОГОЙ БААТАРШАЛГА

Ханойһоо ерэһэн бэшэг

Мэргэн зенитчигүүдэй баатарлиг габьяа тухай Вьетнамай тосхон айлнуудта хөөрэлдэхыень нэгэнтэ бэшэ дуулаһан байгаабди. Вьетнам сэрэгшэд харийн харшангуудһаа Эхэ ороноо хамгаалан, уран мэргэн хабаараа, оньһон техникээрээ дайсанай самолёдуудые улам олоорнь унагаажа байна. Тэдэ баатар зенитчигүүд тухай шэбшэжэ байтарни, Пинг үбгэн гушаад гаража ябаһан маряагүйнэг хүндэ хандаад:

— Америкын самолёт буудажа унагааһан тухайгаа айлшандаа хөөрэжэ үгэл даа,— гэбэ.

Кео гэжэ нэрэтэй тэрэ хүн урдам дабшалан һуугаа һэн. Үбдэг дээрэнь гар пулемёт табяатай. Кео иигэжэ хөөрэбэ:

— Американ самолёдууд һүүлэй үедэ доботолгоёо улам шангадхаа. Бүри һаяхан дайсанай арбаад гаран самолёт гол дээрэ табигдаһан хүүргые, мүн хажуу тээхи харгые доботолоо. Үдэ багта американ самолёдууд ниидэжэ арилба. Хүүргэ хамгаалжа байһан бидэнэр үшөө нэгэ час тухай хүлеэд гээд, гэр гэртээ тарабабди. Пулемёдоо орхёод, хулһан хүнэгөө абажа, уһанда ошобоб. Булагта хүрөөдүй ябатараа самолёдой хүнхинөө дуулабаб. Һөөргөө гүйжэ ерээд, гэрһээ пулемёдоо абаад, газаа гүйжэ гараһан дары самолёт харажархибаб. Тэрэ самолёт хадын оройһоо доошоо хүүргэ тээшэ ниидэбэ.

Пулемёдоо табижа буудахэ юумэ оложо ядаад, гар дээрэһээ самолёдые буудабаб. Теэд тэрэм ниидээд ябашоо. Хэдэн секундэ болоод хоёрдохи самолёт харагдаба. Тэрэниинешье буудажа оробоб. Теэд баһал тудабагүй хаб. Ниидээд ябашоо. Тэрэнэй һүүлээр 2 минута үнгэрбэ. Энэ үедэ пулемёдоо табяад буудаха газар харашалбаб. Теэд мүртэй зохид юумэ дайралдажа үгэнгүй, газарта һуушабаб. Дайсанай гурбадахи самолёт гаража ерэбэ. Шагаажа ерээд буудажархибаб. Харан гэһээ — самолёт хара утаа балхашаба. Уданшьегүй тэһэрхэ абяан дуулдаба. Ниигээд дүүрээл даа,— гээд Кео энеэбхилнэ.

— Теэд би гансааран буудаа бэшэлби. Нютагаа хамгаалха манай отрядай командир нүхэр Онг буудаа һэн, нүхэр Дао баһал буудаа бэлэй.

Һэншагһаа сайһан үһэтэй набтар аад, үргэн бэстэй Онг тэндэ һууһанаа үндэлзөөд:

— Бидэ юрын буугаар нэгэ хэдыл буудаа бшуубди. Харин самолёдые ши унагаагааш, Кео, — гэбэ.

— Харатан дайсанай унагаагдаһан самолёдые харахаяа бүхы тосхоноороо ошоо бэлэйбди. Хүнүүдшье олон суглараа һэн. Манда ехэхэн лэ һайндэр болоо һэн даа,— гэжэ Пинг нэмээнэ.

— Буудан унагаагдаһан тэрэ самолёдые хаража болохо гү?— гээд асуубаб.

— Болонгүй яаха юм. Эндэ дүтэхэнэ, километр газарта, тосхоной хажууда унаа юумэл,— гэжэ Онг ойлгуулна.

Уйтан субаса харгыгаар хада тээшэ ябабабди. Урдамнай мүрэ дээрээ гар пулемёдоо табяад, энгуушанай алхамаар нэгэ жэгдээр Кео гэшхэлнэ.

— Хори хүрэтэрөө дайсанда харшалуулжа байһан хүм. Колонизаторнууд маниие хүншье гэжэ тоологшогүй һэн. Хубисхал боложо, манай арадта эрхэ сүлөө үгөө. Тиимэһээ бидэнэр түрэл һайхан Эхэ нютагаа һүүлшынгээ амин хүрэтэр хамгаалхабди,— гэжэ Кео хөөрэнэ.

Кео американ дайсадта тон ехэ дурагүй. 1953 ондо дайсанай лётчик миил хүхижэ, зорёон доохонуур самолёдоо ниидхүүлээд, хээрэ хүдэлмэрилжэ байһан эсэгыень буудажа алажархёо һэн. Эсэгэнь хүндөөр шархатаад, элэгэжэ бирангүй наһа бараа бэлэй. Һара урда тээ американ лётчигууд Кеогой ахын хүбүүе буудажа алаа һэн.

— Колонизаторнууд манай арадта хэды гасалан, хохидол ушаруулдаг бэ гэжэ һайн мэдэхэбди. Тиимэһээ бидэнэр буу барижа, дайсадтаа эсэргүү бодоо ха юмбибди. Колонизаторнуудай үгы болотор энэ бууһаа һалахагүйбди,— гэһэн тобшолол таряашан Кео хэнэ.

Зүргэ харгымнай хадын хормойдо тулажа ерэбэ. Тэндэ ехэ түймэрэй һуури харагдаа. Эгээл тэндэ США-гай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй Ф-105-Д түхэлэй ракетнэ истребитель-бомбардировщигой һэе хэбтэбэ.

Үсэд шангаар тэмсэжэ, харийн дайсанай үхэлэй машиные унагааһан. гэртээ нэхэһэн сагаан самсатай юрын таряашаниие ехэл омогорхон харабаб. Тэрэ хажуудам зогсоно.

Һөөг бургааһан соо самолёдой эбдэрһэн хубинууд, үшөө тэһэрээдүй 250 килограммай бомбо хэбтэбэ. Вьетнамай Демократическа Республикын харгын хажуугаар тэһэрээгүй хэдэн зуугаад бомбо хэбтэдэг. Таряашад тэһэрдэг хубиинь газарта адхаад, түмэрыень ажахынгаа хэрэгтэ хэрэглэдэг юм.

Тосхондоо бусажа, урса гэртэ оробобди. Гэрэй эзэн сай аягалба.

— Совет хүнүүд манай тала баридаг гэжэ мэдэдэгбди. Советскэ Союз хоёрдохи Эхэ оромнай юм, маниие орхихогүй, гэжэ Москвада нүхэр Ле Зуан тон зүб хэлээ,— гээд таряашад хөөрэнэд—совет арад маниие дэмжэнэ. мандэ туһа хүргэнэ. Тэрэнэйнь түлөө бидэнэр Советскэ Союзай аха дүү арадуудта баяр баясхалан хүргэнэбди. Теэд бидэнэртэшье найдахадань болохо. Буу барижа шадаха сагтаа бидэ дайсантаяа тулалдахабди. Тиин диилэжэл һалахабди.

Удаань нүхэр Кеогойдо оробобди. Ханадань Хүндэлэлэй грамота байба. Кооперативта габшагай ажал хэһэнэйнгээ түлөө Кео тэрэ грамота абаһан байгаа. Грамота доронь совет сэрэгэй карабин ооһорһоо шагтагалаатай. Сэрэгэй округые командалдаг генерал Тай Бак Кеогой дайнда эрэлхэг зориг харуулһанайнь түлөө энэ буу бэлэглэһэн байгаа. Энэ дайшалхы буу найдамтай хүндэ үгтөө гэжэ лаб этигэжэ, тэрэ гэрһээ гараа һэм.

И. САВВИЧЕВ.
АПН-эй тусхай корр.

Ханой, апрель.

(Телефоноор абтаба).

Республикымнай ниислэл —Улаан-Үдэ хотын 300 жэлэй ой тэмдэглэхэ үдэр ойртожол байна. Манай түрэл ниислэл хотомнай үдэрһөө үдэр бүри тангидахаар бэшэ болон, гоё һайхан, һаруул һайшан, гэр байрануудтай боложол байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ербановай нэрэмжэтэ гудамжадахи һая бодхоогдоһон ажаһуудалай шэнэ гэрнүүд.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ ЗҮБХИС БҮХЭНҺӨӨ

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

(ТАСС-ай корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүд)

Совет делегациин аяншалга тухай Каирай хэблэл мэгэнэ бэшэнэ

КАИР. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин түрүүтэй советскэ правительственна делегациин ОАР-та аяншалхаяа байһые Египедэй олониитэ ехэ удха шанартай гэжэ тоолоно.

Хоёр ороной хоорондохи харилсаануудтахи энэ шухала ушарта Каирай түбэй хэблэл ехэ анхарал хандуулһаар. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, советскэ делегаци ОАР-та ерэхэдээ, арадай зүгһөө, ороной тусхай тушаалта хүнүүдэй зүгһөө хани халуунаар уттагдаха гээд газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Совет делегациин аяншалга ехэ удха шанартай гэжэ ОАР-ай политическэ ажал ябуулагшад тоолоно. Юуб гэхэдэ, ОАР-ай болон Советскэ Союзай хоорондохи али бүхы талын харилсаа холбооое саашадань бэхижүүлгэдэ энэ аяншалга туһалха гээд Каирай «Альмаса» газетэ бэшэнэ.

ЧЕХОСЛОВАК АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

ПРАГА. Майн 9—Чехословакиие Совет Армиин сүлөөлһөөр 21 жэлэй ой чехословак арадай национальна һайндэр болоно. Энэ һайндэрые бүхы социалис республика баяр баясхалантайгаар тэмдэглэв.

Эртэ урдын Прага һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэһэн байгаа. Городой хэдэ мянган хүн зон сүлөөрэлгын һайндэрэй болодог заншалта газарта —Летненскэ поли дээрэ суглараа, Чехословакиин Арадай армиин, Арадай милициин частьнуудай парад эндэ болоһон байна.

КПЧ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, ЧССР-эй президент Антонин Новотный, Чехословакиин Коммунис партиин, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, Национальна фронтын хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад, дипломатическа корпусой гэшүүд Чехословакиин болон Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн түбэй трибуна дээрэ зогсожо байгаа.

Парадта хабаадагшадта, нииелэлэй хүн зондо хандан, ЧССР-эй Национальна оборонын министр армиин генерал Б. Ломский амаршалгын үгэ хэлээ.

Сэрэгүүдэй парадые Чехословакиин нэгэдэхи армейскэ корпус эхилһэн байна. Энэ корпус совет ороной газар дээрэ байгуулагдажа, республикын арадай армиие эмхидхэлгэдэ эхи табиһан байха юм. Сэрэгэй академинүүд болон училищинуудта һурагшад, Чехословакиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бүхы түрэлэй сэрэгүүдэй түлөөлэгшэд, сэрэгэй хүсэн түгэс техникэ трибунын урдуур гараа.

Парадай дүүрэһэнэй һүүлээр ниислэлэй хүн зон талмай дээрэ дүүрэтэрээ суглараа. Тэндэ хандан республикын президент Антонин Новотный үгэ хэлэһэн байна. Манай зэбсэгтэ хүсэнүүд арадай амгалан ажалые үнэн сэхээр сахин хамгаална гээд тэрэ хэлээ. Манай Эхэ орон энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политикые шууд сэхээр бэелүүлдэг, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг. Өөрынгөө политикые бэелүүлхэдээ, Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай байгуулагдаһан аха дүүгэй хани барисаанда, союзническа харилсаанда бидэнэр түшэглэдэг байнабди. СССР-тэй байгуулагдаһан энэ хани барисаан, бата бэхи холбоон манай эрхэ сүлөөгэй, золтой хубитай ерээдүйдөө чехословак арадай этигэлгын найдабари болоно үгэнэ.

Социалис Чехословакиин болон Советскэ Союзай хоорондохи аха дүүгэй хани барисаанай, харилсаа холбооной хүндэлэлдэ зорюулан, президент үгынгөө түгэсхэлдэ юрөөгөө.

Республикын сүлөөлэгдэһөөр 21 жэлэй ойдо зорюулагдаһан сэрэгэй парад Братиславада мүн лэ болоһон байна.

Австриин эб найрамдалай тала баригшадай хабарай заншалта аяншалга Баден—Вснэ гэһэн маршрудаар болоо. Энээниие «Эб найрамдалай, буу зэбсэг хуряахын түлөө кампани» эмхидхэһэн байна. Тус аяншалгада хэдэ мянган хүн —дайнай замые хааха нэгэн адли эрмэлзэлгээрээ нэгэдэһэн хүдэлмэришэд, алба хаагшад, эрдэмтэд, уран зохёолшод, залуушуул хабаадаа. Зураг дээрэ: демонстрантнуудай колонно. Вьетнамдахи американ дайнда эсэргүү буруушаалга мэдүүлһэн үгэнүүд плакадууд дээрэнь бэшээтэй.

Вотавафотын—ТАСС-ай фото.

Венгридэ илалтын үдэрые тэмдэглэбэ

БУДАПЕШТ. Фашизмые диилэһэн илалтын үдэрые майн 9-дэ Венгриин ажалшад бүхы түрүү хүн түрэлтэнтэй хамта тэмдэглээ. Энэ үдэр һайн һайхан сэдьхэлтэ бүхы хүнүүдэй һайндэр болоно гээд «Хетфеи Хирек» газетэ бэшэнэ. Эб найрамдалай тала баригшадай зэргэ бата бэхи, тэдэнэй урган бэхижэлгые ямаршье харша хүсэнүүд һаатуулан зогсоожо шадахагүй тэгэд залуу үетэндэ зорюулан газетэ бэшэнэ.

Америкын эзэрхэг түрэмхэйшүүлдэ эсэргүүсэн вьетнам арадай хэжэ байһан тэмсэлдэ талархаха урятайгаар илалтын үдэрые Венгри һайндэрлоо. Венгер арадай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө болоһон байлдаануудай үедэ наһа бараһан баатарнуудта зорюулан, ниислэлдэ бодхоогдоһон памятнигай дэргэдэ венгер комсомолшууд вьетнам арадтай һанал нэгэдэлгын вахтада жагсаһан байна.

Атомна тэһэрэлгын үшөө нэгэ хойшолон

ТОКИО. Хиросимые бомбодолгын үедэ хохидоһон баһа нэгэ хүнэй наһа бараһан тухай «Асахи» газетэ мэдээсэбэ. Сагаан шуһанайнь ехэ болоһонһоо уламжалан, Японой мэдээжэ эрдэмтэ-физик Моридзо Хирата 60 наһатайдаа Токиодо наһа бараа.

Хиросимые бомбодолгын үедэ Хирата энэ городто байһан юм.

Заншалта—арбан долоодохи...

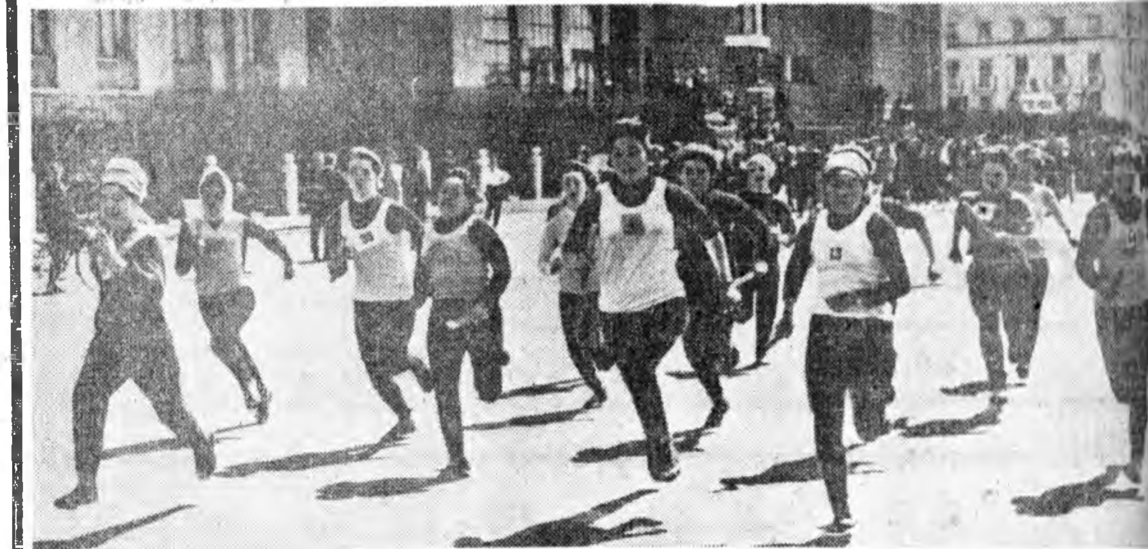

Жэл бүхэндэ үнгэргэгдэдэг «Буряад үнэн» газетын заншалта эстафетэ майн найманай үдэр Агууехэ Илалтын һайндэрэй зугаа наадата үдэртэй дайралдажа, хотын гудамжа, талмайнуудта хүн зон олоороо суглараа. Үглөөнһөө эхилжэ хабарай наран хурсаар шаража, газаа бүришье һаа дулаан, жэгтэй һайндэр болоо бшуу. Үдэрэй 12 часта урилдаан захалжа, эгээ түрүүлэн найман жэлэй һургуулинуудай басагадай хоорондо шанга тулалдаан болоно. Эдэнэрэй дундаһаа үнгэрэгшэ жэлдэ 41-дэхи һургуулиин басагадай команда эрхимлэһэн юм. Энэшье урилдаанда тус һургуулиинхид хүнэй хойно орохоор бэшэ, түрүүшын этапһаа эхилээд бултанай урда гаранхайнууд, урилдажал ябана. Хойноһоонь урилдажа ябаһан 29, 49-дэхи һургуулиин басагад эрхимлэгшэеэ хүсэхөөр ана-мана харайлдана. Эдэнэрэй һүүлшын этапта хүрэжэ ерэхэдэнь, 29-дэхи һургуулиин командын басаган эрхимлэгшэеэ хүсэхын тэндэ эстафетэеэ дамжуулна. «Зэ» гэжэ бэеэ зэһэһэн басагад урилдаанай һүүлшын этапһаа Соведүүдэй талмайн үгсүүр өөдэ харайлдажа мэдэнэ. Эндэ 41-дэхи һургуулиин Светлана Рощектаева үетэн нүхэдһөө түрүүлэн финишэй лентэ гаталжа, командань дахинаа эрхимлэжэ, газетын дамжуулгын кубок абана. «Буряад үнэн» газетын редакци энэ жэлэй эстафетэдэ шэнэ кубок абаһан. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлэйхидынь нёдондо эрхимлэһэн командада хододоо хадагалагдажа байхаар үгтэхэ болоһон. Тиигэжэ 41-дэхи һургуулиин басагадай команда нэгэ доро хоёр кубок абаха болобо. 29, 49-дэхи һургуулиин командануд удаадахи һууринуудые эзэлнэ. Эдиршүүлэй хоорондо болоһон урилдаан баһал һонирхолтой байгаа. Эндэ 41-дэхи һургуулиин эдиршүүл басагадһаа дутуугүйгөөр урилдахые оролдон, этап бүхэндэ шанга тулалдаа өмхидхэнэ. Тиигэжэ бултаниие ахижа шадаһан тус һургуулиин һурагшад эрхимлэжэ, баһал хоёр кубок абаха болоно. Эдиршүүлэй энэ команда дүрбэдэхи жэлээ газетымнай дамжуулгын кубогта хүртэжэ, бултанай зүгһөө һайшаал магтаалда хүртэнэ. 49-дэхи, 39-дэхи һургуулиин командануу хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлнэ.

Дунда һургуулиин һурагшадай дунда болоһон мүрысөөндэ убсүүндээ «17» гэһэн номертой басаган фиништэ түрүүлэн хүрэжэ ерэбэ. Энэмнай 65-дахи һургуулиин түлөөлэгшэ Галина Дворникова байшоо.

— Манай команда драмын театрһаа эхилжэ нүгөөдүүлээ ахижа эхилһэн юм. Намда эстафетэ дамжуулһан Людмила Белоногова 42-дохи һургуулиин басагадһаа хэды алхамаар урид хүрэһэн байгаа. Тэрэнниень абамсаараа, бии үгы шадалаараа урилдажа, командала түрүү һууринда гаргажа шадабабди,—гэжэ Галина Людмила хоёр хөөрэлдэнэ.

Дунда һургуулиин хүбүүдэй дунда болоһон урилдаанда 42-дохи һургуулиин команда эрхимлээ. 65-дахи, 20-дохи һургуулиин командануд удаадахи һууринда гараһан байна.

Техникум, училищинуудай һурагшадай дунда жэл бүхэндэ болодог шанга тулалдаан эстафетэ харахаяа ерэгшэдые баясуулна. Юуб тэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ эдэнэрэй хоорондо болоһон урилдаанда медицинскэ училищиин команда бултаниие ахижа гараһан байгаа. Медицинскэ училищиинхид энэшье урилдаанда шалгархаар бэеэ зэһэжэ урилдабашье, һүүлшын хоёр этап дээрэ багшанарай училищиин басагадта хүсэгдэшэнэ. Наташа Борисова түрүүтэйгээр финишэй лентэ таталжа урдиһан багшанарай училищиин команда энэ жэлэй эстафетэдэ эрхимлэбэ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринда хүдөө ажахын техникумэй, медицинскэ училищиин командануд тараһан байна. Техникум, училищиин эрэшүүлэй команда сооһоо индустриальна техникумэй спортсменүүд эстафетэеэ 6 минута 47,8 секунда соо асаржа, түрүү һуури эзэлнэ.

Энэ жэлэй урилдаанда техникум, училищиһаа амяраа, хоорондоо кубок буляалдаһан профессионально-техническэ училищиин спортсменүүд сооһоо 16-дахи училищиин команда эрхимлээ.

Долоодохи, наймадахи урилдаанда үйлэдбэриин коллективүүдэй спортсменүүд урилдажа, хүн бүхэниие һонирхуулна. Эндэ «Труд» бүлгэмэй гэшүүд—индустриальна цехэй эхэнэрнүүдэй команда шалгарна. Эрэшүүлэй дунда Улаан-Үдын нэгэдэхи автотранспортна ажахын команда эрхимлэжэ, дамжуулгын кубок абана.

Һүүлшын урилдаан. Эдэнэрэймнай дунда холо ойтуур суурхаһан хурдан солбон спортсменүүдтэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай, Зүүн Сибириин технологическа, хүдөө ажахын, Зүүн Сибириин культурын институдуудай, ЛВРЗ, «Спартак», «Ажалай резервын» командануд бии. Эхэнэрнүүд сооһоо Аня Качина түрүүтэй «Ажалай резервын» команда эрхимлэжэ, дамжуулгын кубок абаха болоно. Эдэнэр дүн хамтадань 7 минута 51,5 секунда соо эстафетэеэ асарһан байна. Үнгэрэгшэ жэл эрхимлэһэн Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай эхэнэрнүүдэй команда эрхимлэгшэдһээ хэдэн арбаад секундаар хожомдожо, хоёрдохи һуури эзэлнэ. Гурбадахи һуурида Зүүн Сибириин технологическа институдай команда гараа.

Эрэшүүлэй дунда болоһон урилдаан бүришье һаа һонирхолтой байгаа. Урилдаанай эхилһээр оройлохоноо зургаа минута боложо байхала түрүүшын хүн харагдажа, «манайхин, манай институт ерэбэ» гэлдэшэд шаг шууяа татана, баясана. Финишэй лентэ таһалһан спортсмен Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ институдай багша Валерий Бражник эрхимлэжэ, командаяа түрүү һууринда гаргажа шадана. Валерий Бражник үнгэрэгшэшье жэлдэ бусадые ахижа, командаяа түрүү зэргэдэ гаргалсаһан юм. Зүүн Сибириин технологическа институдай команда эрхимлэгшэһээ дүрбэ, табан алхасаар хожом ерэжэ, хоёрдохи һуури эзэлнэ. Гурбадахида «Ажалай резервын» команда ахиһан байна.

Соведүүдэй талмай дээрэ үнгэргэгдэһэн «Буряад үнэн» газетын арбан долоодохи заншалта эстафетэдэ зорюулагдаһан урилдаан дүүрэжэ, эрхимлэһэн командануудтань дамжуулгын кубок, редакци, республикын спортын бүлгэм болон эмхинүүдэй Союзай Соведэй грамотанууд нэрьемэ альга ташалган доро барюулагдана.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Зурагууд дээрэ: (дээрэһээ доошо) хотын спортын бүлгэмүүдэй, институдуудай эхэнэрнүүд стартһаа гаража ябана. Дунда һургуулиин басагадай дунда эрхимлэһэн 65-дахи һургуулиин спортсменүүдтэ дамжуулгын кубок, грамотанууд барюулагдажа байна. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай командын түлөөлэгшэ Валерий Бражник финишэй лентэ таһалжа ябана.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

СССР тухай фото-зурагуудай выставкэ

АЛЖИР. «СССР фото-зурагуудта» гэһэн выставкэ Алжирай ниислэлэй түбтэ, АНДР-эй зураглан харуулгын искусствын ажал ябуулагшадай национальна союзай выставкын зал соо баярай оршон байдалда нээгдээ.

Выставкые нээлгэдэ сугларһан Алжирай интеллигенциин, залуушуулай түлөөлэгшэд, хэдэ хэдэн дипломатическа түлөөлэлгын зурагаануудай гэшүүд экспозициень ехээр һонирхон хараа.

80 фото-зурагынь — Соведүүдэй ороной хүнүүдэй ажал ажабайдал, һуралсал, сүлөөтэй сагаа үнгэргэлтэ тухай 80 бишыхан новеллэ болоно үгэнэ. Эдэнэр манай Эхэ ороной шэнэ газар элдүүрилэгшэдэй, тундра болон ой тайга соо ажаллагшадай ажабайдалтай танилсаха, Дунда ородой нютагуудай үзэсхэлэн һайханаар һонирхохо. Сибириин болон Аласдурна зүгэй барилгануудай ямар ехэ эршэтэйгээр хэгдэжэ байһыень мэдэрхэ арга олгоно.

УГАНДЫН ХОЁРДОХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ

КАМПАЛА. «Угандые хүгжөөхэ хоёрдохи табан жэлэй түсэбэй» текстэтэй брошюра «Дэбжэлтын түлөө ажаллаха!» гэһэн гаршагтайгаар өндэ толилогдоо.

«Энэ түсэб 1966 оной июльһээ 1971 оной июнь хүрэтэрхи үедэ хамаадана, манай холын хараата 15 жэлэй программын түрүүшын шата болоно»,—гээд Угандын президент Милтон Оботе гэгшын бэшэһэн эхилэлгын статья соо хэлэгдэнэ.

Угандын экономическа болон социальна байгууламжые хүсэдөөр шэнэдхэн хубилгаха гэжэ 15 жэлэй холын хараата программа соо хэлэгдэнэ. Хүн бүхэндэ абажа үзэбэл, мүнгэн олзыень хоёр дахин дээшэлүүлхэ гэшэ энэ программын гол зорилгонь болоно.

Капитальна хүдэлмэридэ хоёрдохи табан жэлэй түсэбэй ёһоор хамга дээрээ 230 миллион фунт стерлинг һомологдохо юм. Энэ хадаа нэгэдэхи табан жэлэйхидэ орходоо (1961 оной июль—1966 оной июнь) хоёр шахуу дахин ехэ юм. Капитальна хүдэлмэридэ һомологдохо бүхы мүнгэ зөөриин 145 миллион фунт стерлингнь орон доторһоо олдохо, үлэгшэ 85 миллиониинь хариин оронуудһаа урьһаар абтахаар хүлеэгдэнэ.

Хоёрдохи табан жэлэй түсэб хадаа Угандын болон хариин (тэрэ тоодо совет) бүлэг олон экономистнуудай хамтаараа хэһэн ажалай үрэ дүн болоно. Эдэ экономистнууд Түсэблэлгын болон экономическа хүгжэлтын министерствын хүтэлбэреэр һүүлшын хоёр жэлэй турша соо ороной экономическа арга боломжонуудые шэнжэлжэ, Угандын правительствада зохихо элидхэлнүүдые хэдэг байха.

Автомобильнуудай уласхоорондын салон хаагдаба

БЕЛГРАД. Автомобильнуудай уласхоорондын хоёрдохи салон Белградта хаагдаба. Дэлхэйн 14 ороной автомобильна продукци павильонууд болон нээмэл талмайнууд дээрэ табигдажа харуулагдаа. Тусхайлбал, советскэ «Москвич-408», «МАЗ-500», «МАЗ-503Б» гэжэ автомобильнууд салон соо табигдаһан байна.

Вьетнам арадта эсэргүүгээр хорото газ хэрэглэгдэнэ

НЬЮ-ЙОРК. Урда Вьетнамай арадта эсэргүүгээр үршагта муухай дайн байлдаа хэжэ байхадаа, Холбоото Штадууд хорото газуудые улам бүри ехээр хэрэглэдэг боложо байна.

ЮПИ агентствын корреспондентын Сайгонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, «С» гэжэ зонодо США-гай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй самолёдууд хамта дээрээ 3 тонно шахуу шөтнүүртэй ой гутаан бөөлжүүлдэг газтай баллонуудые майн 8-да хаяа.

Американ армиин противогазуудые үмдэһэн 2.500 солдадай добтолгые хүнгэдхэхын тулада газ хэрэглэгдээ гэжэ тухайлагдана.

Америкын зургаан самолёт буудуулжа унаба

ХАНОЙ. Американ самолёдууд Вьетнамай Демократическа Республикын агаарай дайдые майн 8-да дахяад дабажа, Куангнинь, Бактхай, Лангшон провинцинуудай хүн зон олонтой районуудые бомбодоо, буудаа гээд ВИА агентство дамжуулна.

Американ авиациин добтолгые сухарюулан сохидоо. Вьетнамай Арадай армиин агаарһаа хамгаалха частьнууд Америкын зургаан самолёдые буудажа унагаагаа, хэдэн пилодые плендэ абаа гээд мэдээсэгдэнэ.

Африкадахи тон томо предприяти

КОНАКРИ. Баһа нэгэ гүрэнэй предприяти—республика доторхи түрүүшын бүд нэхэлгын комбинат Гвинейдэ ашаглалгада үгтэбэ.

Комбинат Гвинейн ниислэлһээ холо бэшэ баригдаһан байха юм. Тэрэ проектын ёһоор жэлэй турша соо 22 миллион метр бүд нэхэжэ гаргаха.

Гвинейн Экономическа хүгжэлтын министр Исмаил Туре гэгшын тэмдэглэһэнэй ёһоор, энэ комбинат Африкадахи эгээн лэ томо, мүнөө үеын бүд нэхэлгын предприяти болоно. Ороной залуу хүдэлмэришэн ангиин зохёон байгуулхы хүсэ шадалда Гвинейн демократическа парти болон правительство хүсэдөөр этигэнэ гээд Гвинейн президент Секу Туре мэдүүлээ. Энэ этигэл найдабариин тэмдэг болгон, бүд нэхэлгын комбинадай директорэй орлогшоор Гвинейн ажалшадай национальна конференциин генеральна секретарь Хабиб Ба томилогдоо гээд президент соносхоо.

Синьхуа агентствын мэдээсэл

ПЕКИН. КНР-эй баруун районДо «термоядерна материалтай» ядерна тэһэлэлгэ Хитад майн 9-дэ Пекинэй сагаар 16 часта агаарта амжалтатайгаар хэбэ гээд Синьхуа агентство мэдээсэнэ.

Ки Вашингтоной түсэбые худхуулба

НЬЮ-ЙОРК. Урда Вьетнамда правительствада эсэргүү ябуулга дахяад боложо эхилээ. Америкын информационно агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Далата городто майн 9-дэ студентнүүдэй демонстраци болоо. Засагаархид город соо сэрэгэй байдал соносхоод, «48 часай турша соо бэеэ тушаахыень» демонстрантнуудта захирһан байна. Сайгондохи байдал мүн лэ шахардуу.

«Ядахын сагта нэгэ жэлэй турша соо» засагаа гартаа барижа байха, мүн хараалагдаһан һунгалтын өөртэнь гү, ли Холбоото Штадуудта таарууггүй байшоо һаань, тэрэнэй дүнгүүдые мэдэрхэгүй гэһэн һанаашалгатай байһан тухайгаа туһамаршалай засаг түрын премьер Ки мэдүүлтэ хэһэн байгаа. Тэрэнэй һүүлээр правительствада эсэргүү ябуулганууд дахяад эхилһэн байна бшуу.

Ки гэгшын сэхэ руунь мэдэрэлгэ Вашингтоной түсэбые худхуулжархёо. Юуб гэхэдэ, Ки гэгшые «демократическа үзэл бодолтой хүн» гэжэ харуулхые Вашингтон һүүлэй недели турша соо ехээр оролдоһон байгаа бшуу.

Вьетнамай Демократическа Республикада американ самолёдууд добтолжол байһаар. Зэрлиг муухай бомбодолгонууд харюугүйгөөр үлэдэггүй: мянга гаран самолёт буудуулжа унаа. Зүүн талаһаа—Урда Вьетнамай эрье шадар байһан «Энтерпрайз» гэжэ американ атомна авианосец дээрэһээ самолёт ниидэн гаража ябана, баруун талаһаа — ДРВ-дэ буудуулһан самолёт Жиань (Куангбинь провинци) мүрэн шадар унажа ябана.

ВИА-гай—ТАСС-ай фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: республикын бүхы кукурузашадта Хялгатын аймагай кукурузашадай хандаһан нээмэл бэшэг. СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые бүридхэлдэ абалга. Илалтын үдэрые Москвада һайндэрлэһэн тухай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Буряадай эхэнэрнүүд табан жэлэй вахтада» гэһэн фоторепортаж. Ф. Ковальскиин корреспонденци. «Унаһан малгайгаа абангүй» гэһэн Н. Галдановай корреспонденци. Ю. Тарнуевай материал.

Гурбадахи хуудаһанда: ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд. Илалтын үдэрые Эхэ орон доторнай һайндэрлэһэн тухай материал. Хилын саанаһаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Заншалта арбан долоодохи...»—«Буряад үнэн» газетын заншалта эстафетэ тухай репортаж. Нютаг нютагай һонин.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха. Багахан бороо орохо. Баруун хойноһоо шангаханаар һалхилха. 9—14 градус дулаан байха. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 1—3, үдэртөө — 10—12 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Майн 12, 13-най үдэрнүүдтэ республика дотор нэгэ бүрхэжэ, нэгэ сэлмэжэ байха. Баруун хойноһоо һулаханаар һалхилха. Хойто аймагуудта үдэртөө 6—11, бусад нютагуудта 11—16 градус дулаан байхаар багсаагдана.

Арбадахи юртэмсэ бэдэрнэ

Нарые тойроод ябалсадаг юһэдэхи юртэмсэ бии гэжэ Америкын астроном Персиваль Ловелл уридшалан хэлэһэн юм. Һүүлдэнь, 1930 ондо Плутон гэжэ нэрлэгдэһэн юһэдэхи юртэмсэ олдоһон байгаа. Мүнөө зарим эрдэмтэд Плутониие Ловеллэй хэлэгшэ юртэмсэ бэшэ, харин тэрэниие бэдэрэлгын үедэ миил тушаалдажа олдоһон, хэмжүүрэзр багашаг ондоо юртэмсэ гэжэ тухайлна. Шэнэ шэнжэлэлгэнүүд Плутон Газартай хэмжүүрээрээ адли гэжэ харуулаашье һаа, арбадахи юртэмсэ бии гү, али үгы гү гэһэн асуудал үшөө хэлсэгдэжэ байһаар.

Наранай системэдэ Марсһаа хэмжүүрээрээ ехэшэг, Плутонһоо бүри холо оршодог үшөө нэгэ юртэмсэ сохом лэ бии гэжэ советскэ астроном Г. Чеботарев тобшолол хэнэ.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-69, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов — 24-74.

гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н 01631. Зак. № 469.